

PRESTACIONS PER DESOCUPACIÓ I DURADA DE L'ATUR

Memòria de Tesi Doctoral dirigida pel
Dr. Martí Parellada i Sabata i presenta-
da per la Sra. Gemma García i Brosa
per a l'obtenció del grau de Doctor en
Ciències Econòmiques i Empresariales

DEPARTAMENT D'ECONOMETRIA, ESTADÍSTICA I ECONOMIA
ESPANYOLA
FACULTAT DE CIÈNCIES ECONÒMIQUES I EMPRESARIALS
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Als meus pares

INDEX

INTRODUCCIO	I
CAPITOL I.- ELS EFECTES DE LES PRESTACIONS ECONOMIQUES PER ATUR: <i>SURVEY</i>	1
1. Introducció	2
2. Prestacions per atur i transicions en el mercat de treball.....	8
2.1. Fluxos d'entrada a l'atur	11
2.2. Fluxos de sortida de l'atur	17
3. Condicionants de la probabilitat d'abandonar l'atur ..	23
3.1. Probabilitat d'obtenir una oferta de treball.....	24
3.1.1. L'actitud del treballador	25
3.1.2. L'actitud del que dóna ocupació	36
3.2. Probabilitat d'acceptar una oferta de treball	38
4. Conseqüències de les distorsions provocades per les prestacions per atur	53
4.1. Efectes sobre la durada del període d'atur	57
4.1.1. Efectes del nivell de prestacions	66
4.1.2. Efectes de la durada potencial de les prestacions	69
4.2. Efectes sobre el salari de la nova ocupació.....	71
Annex 1.1. Esquema dels principals estudis empírics sobre els efectes de les prestacions per atur	79

CAPITOL II.- LES PRESTACIONS PER DESOCUPACIO	106
1. Introducció	107
2. Breu descripció de la regulació normativa de les prestacions per desocupació a Espanya	110
3. Anàlisi de les prestacions per desocupació	117
3.1. Evolució dels beneficiaris del sistema de prestacions	118
3.2. La despesa en prestacions per desocupació	126
4. Anàlisi comparada de la regulació de les prestacions per atur	137
4.1. La regulació normativa a la Comunitat Europea	138
4.2. La despesa en el programa de prestacions	143
Annex 2.1. Beneficiaris de prestacions per atur. Espanya i Catalunya	151

CAPITOL III.- ANALISI DE LA DURADA DE L'ATUR I LES TRANSICIONS EN LA DESOCUPACIO	154
1. Introducció	155
2. La durada de l'atur	160
2.1. La durada de períodes complets de desocupació	168
2.2. Durada de la desocupació segons sexe.....	183
2.3. L'efecte aglomeració	186
2.4. L'efecte de la durada de l'atur en la taxa de desocupació	192
2.5. Mesures alternatives de la durada de l'atur	196
2.5.1. El càlcul a partir de la taxa d'escapament	196
2.5.2. La funció gamma	201

3. Anàlisi de les transicions en l'atur	207
3.1. L'efecte aglomeració	212
3.2. Càlcul de les proporcions de transició	215
3.3. Transicions en l'atur segons sexe	222
CAPITOL IV.- PLANTEJAMENT TEORIC	227
1. Introducció	228
2. El model de recerca d'ocupació	231
2.1. El model simple de recerca d'ocupació	233
2.2. Introducció de la taxa de descompte de les rendes futures	242
2.3. Nombre d'ofertes d'ocupació aleatori	245
2.4. Introducció de l'horitzó temporal finit	247
2.5. Possibilitat d'acomiadament dels ocupats.....	250
2.6. Activitat de recerca sistemàtica	254
2.7. Durada limitada de les prestacions econòmiques per desocupació	256
2.8. Intensitat de recerca variable	259
2.9. Altres ampliacions	262
3. L'estimació d'un model de recerca	265
3.1. La selecció de la forma funcional	274
3.2. Heterogeneïtat en la mostra d'individus	277
CAPITULO V.- EVIDENCIA EMPIRICA	280
1. Introducció	281
2. Anàlisi de la mostra utilitzada	284

3. Relació entre prestacions per desocupació i atur de llarga durada	296
3.1. Mostra global.....	298
3.2. Anàlisi segons sexe	317
4. L'efecte de les prestacions per desocupació en la durada de l'atur	326
4.1. Mostra global	328
4.2. Anàlisi segons sexe	337
4.3. Aproximació als efectes del subsidi en la taxa d'atur	343
Annex 5.1. Definició de les variables utilitzades	345
Annex 5.2. Qüestionari de l' <i>Encuesta de Población</i> <i>Activa</i>	350
CONCLUSIONS	357
BIBLIOGRAFIA	368

INTRODUCCIO

Les elevades taxes d'atur existents a l'economia catalana, i espanyola en general, així com la persistència d'aquestes fan que calgui buscar noves explicacions a la resistència a la baixa de la taxa d'atur àdhuc en etapes de fort creixement econòmic. Són diverses les noves teories -fonamentades en aspectes microeconòmics- que pretenen apuntar les causes explicatives de l'atur. Des de la teoria dels *insiders-outsiders* s'apunta la possibilitat de que el comportament dels treballadors al llarg del temps pugui ser un dels factors explicatius de les elevades taxes d'atur i de la seva resistència a la baixa. En aquest sentit, la menor pressió exercida pels aturats en la recerca d'ocupació que permet més capacitat de negociació per part dels ocupats -més preocupats per mantenir el seu lloc de treball que per la creació de noves ocupacions- podria conduir a la persistència de taxes d'atur elevades.

El present treball centra la seva atenció en l'intent d'esbrinar si l'existència de prestacions per atur pot tenir algun efecte distorsionador en el comportament dels individus desocupats. La quantitat reconeguda en concepte de prestació

suposa un cost inferior de la desocupació i, per tant, els desocupats poden estar disposats a restar més temps en aquesta situació. Això conduiria a una menor pressió en la recerca d'ocupació i, per tant, a una superior capacitat negociadora dels treballadors.

En el primer capítol es porta a terme un repàs de la literatura teòrica i empírica que existeix sobre els diversos efectes que pot provocar el reconeixement d'una determinada quantitat en concepte de subsidi d'atur. Les diverses vies per les quals poden incidir les prestacions en el comportament individual, en alguns casos amb efectes de signe oposat, permeten establir les bases del posterior treball empíric. Sens dubte, les deformacions que pugui provocar el sistema de prestacions per atur venen notablement condicionades per la pròpia normativa que les regula. És per això, que en el segon capítol es porta a terme un breu repàs -tot i que no és l'objectiu d'aquest treball fer una descripció detallada de la legislació i les reformes ocorregudes- de la regulació normativa vigent a Espanya i la comparació amb els sistemes de prestacions existents a la resta de països comunitaris del voltant.

El tercer capítol analitza l'evolució de la durada de l'atur a Catalunya, tant durada mitjana com durada esperada, i permet valorar la possibilitat de que l'existència de prestacions jugui algun efecte en l'evolució de la durada de l'atur. Al mateix temps, s'avalua quina pot ser la contribució dels augments de la durada esperada de la desocupació a la taxa d'atur de l'economia catalana, de forma que -mitjançant els resultats del darrer capítol- podrà obtenir-se una primera estimació dels efectes de les prestacions per desocupació en la taxa d'atur. El fet que l'anàlisi es refereixi exclusivament a la comunitat autònoma de Catalunya respon, per una banda, a la possibilitat de treballar amb una sèrie trimestral completa de dades de l'*Encuesta de Población Activa* que han estat facilitades per l'Institut d'Estadística de Catalunya i, per altra banda -i no per això menys important-, al fet de que determinats col·lectius d'aturats (com els acollits al subsidi d'eventuals agraris), que suposen un percentatge significatiu a algunes regions, podrien distorsionar els resultats que s'obtinguin.

Finalment, els capítols IV i V plantegen el model teòric i els resultats empírics, respectivament, derivats de les dades de l'*Encuesta de Población Activa* corresponent a Catalunya pel quart trimestre de 1990. Dels resultats que es desprenen de l'estimació

dels models plantejats es podrà deduir alguna conclusió sobre els possibles efectes pertorbadors de les prestacions per atur en el mercat de treball.

* * * * *

No voldria finalitzar aquesta introducció sense fer constar el meu agraïment a tots els companys i amics que han fet possible, amb la seva ajuda i recolzament, la realització d'aquesta tesi.

Voldria remarcar la meva gratitud, en primer lloc, a la Fundació Jaume Bofill, per la confiança dipositada en el treball que aquí es presenta en concedir-me una beca d'investigació el 1993.

L'esforç per aconseguir les dades necessàries per a l'elaboració del treball em porta a destacar la col.laboració de Faustino Miguélez i Pedro Pérez, els quals, donant-me mostres de l'esperit de cooperació entre investigadors, m'han cedit la base de dades sense la qual hagués estat del tot impossible portar a terme el present estudi. Així mateix, vull deixar constància del

meu agraïment a l'Institut d'Estadística de Catalunya i, molt especialment, a Alex Costa i Xavier Martín.

El recolzament i estímul de Manuel Artís han facilitat, en tot moment, la realització i finalització del treball aquí presentat. L'ajuda rebuda de Jordi Arcarons, amb qui he establert una relació de col.laboració en diversos treballs, ha estat d'especial importància en els moments d'iniciar la investigació i, també, vull agrair els enriquidors comentaris de Jordi Suriñach.

Voldria, així mateix, deixar constància del meu agraïment a la professora Mª Teresa Costa, la qual, amb la seva gran capacitat investigadora, és un exemple a seguir.

Els suggerents comentaris d'Esteve Sanromà, a qui he d'agrair l'interès que en mi ha suscitat el tema d'investigació aquí presentat, i d'Antoni Garrido, han estat d'un valuós i inestimable ajut en la redacció de la tesi.

He de destacar, també, l'excel.lent treball de traducció d'aquest treball a la llengua catalana realitzat per Carme Cuartielles.

Finalment, desitjo reflectir el meu agraïment a Martí Parellada, qui, a més d'haver acceptat la direcció de la tesi, ha recolzat en tot moment el treball que estava realitzant. La seva gran capacitat de treball i de reflexió han suposat un estímul constant en aquests anys de formació acadèmica i investigadora.

CAPITOL I.- ELS EFECTES DE LES PRESTACIONS
ECONOMIQUES PER ATUR: *SURVEY*

1. INTRODUCCIO

La literatura que analitza els possibles efectes de l'existència d'un determinat nivell de prestacions per atur sobre les decisions que els individus adopten en el mercat de treball¹ i, més concretament, sobre la durada de l'atur, ha centrat el seu marc d'anàlisi en les conseqüències d'aquestes prestacions sobre la probabilitat de que un individu que es troba en situació d'atur accepti o no un treball. Aquest enfocament, fonamentat en la teoria de recerca, parteix de la hipòtesi -analitzada a nivell empíric per diversos estudis- de l'elevació de l'anomenat salari de reserva -o d'acceptació- davant la presència de prestacions econòmiques rebudes durant el període d'atur. Els individus, donada una quantitat d'aquestes, veuen reduït el cost del lleure de manera que estarien disposats a romandre més temps en la situació d'atur. En aquest sentit podria afirmar-se que les prestacions per atur estan subsidiant el temps de lleure o de no treball.

¹ Diversos treballs han dut a terme una recopilació i anàlisi crítica de treballs anteriors. Un exemple pot ésser l'estudi de Welch (1977), Vickery (1977), Topel i Welch (1980) i Gustman (1982) o, més recentment, Atkinson i Micklewright (1991), Björklund i Holmlund (1991) i Pedersen i Westergård-Nielsen (1993). En un marc més ampli, no únicament dedicat a les prestacions per atur, sino que analitzen el conjunt de mesures del sistema de benestar poden citar-se Danziger, Haveman i Plotnick (1981) i Moffitt (1992).

Malgrat això, a més de l'objectiu de manteniment de rendes dels individus que es troben en la situació d'atur, les prestacions reconegudes durant l'atur podrien tenir un paper positiu en la mesura que permeten finançar una recerca d'un nou lloc de treball més efectiva i intensa. Les quantitats rebudes permeten disposar d'un major volum de recursos econòmics que poden adreçar-se a augmentar els contactes amb ofertes de treball i incrementar la probabilitat d'aconseguir una feina. Per altra banda, les majors possibilitats de recerca poden tenir com a conseqüència que el resultat d'aquesta -que pot allargar-se per la menor pressió financera a la que està sotmés l'individu aturat beneficiari de les prestacions- comporta la consecució d'una feina amb una retribució salarial superior o una major estabilitat en el lloc de treball. D'aquesta manera, a nivell individual², la disminució de renda permanent que té lloc com a conseqüència d'un període d'atur més llarg es veu compensada per l'obtenció d'una feina que augmentarà els ingressos futurs.

Una anàlisi més detallada de la situació de l'individu condueix a plantejar el fet que la possibilitat de que un individu passi de la situació d'atur a la d'ocupació és, al mateix temps, resultat del producte de dos probabilitats.

² També social si es té en compte que el fet de que una persona romangui un major període de temps en la situació d'atur no cal que sigui negatiu si això li permet trobar una millor feina.

Per una banda, la probabilitat de que a aquesta persona li sorgeixi una oferta de treball. Aquesta estarà, a la seva vegada, condicionada per l'actitud i habilitat del treballador en la recerca d'una feina i, també, per la mateixa evolució econòmica que marcarà les condicions de demanda en el mercat de treball; és a dir, per la probabilitat de localitzar una oferta de treball i per la probabilitat de que es faci una oferta un cop s'ha localitzat un lloc de treball vacant.

Per altra, serà conseqüència de la probabilitat de que l'oferta sigui acceptada per l'individu en qüestió, aspecte en el que passa a jugar un paper important l'efecte que les prestacions puguin tenir sobre el salari de reserva.

Quant a la primera de les probabilitats que entren en joc en el canvi d'estatus en el mercat de treball -la probabilitat de trobar una oferta- també té un paper significatiu, encara que escassament analitzat, l'efecte que l'existència d'un determinat nivell de prestacions en la situació d'atur pugui tenir en l'esforç de recerca individual. La hipòtesi subjacent és que els aturats poden utilitzar el temps d'atur i els recursos que obtenen via el subsidi per dur a terme una recerca més productiva i acudir a un major nombre de canals d'oferta de treball.

Encara que l'enfocament adoptat per la literatura sobre el tema de l'efecte de les prestacions per atur és l'anomenat model de recerca, no ha de pensar-se que es tracta d'un punt de vista aïllat i no relacionat amb les teories actuals que pretenen explicar els nivells d'atur existents. Com exemple [vegeu Van de Klundert (1990)], en un dels enfocaments microeconòmics explicatius de la taxa d'atur, el model d'hipòtesi del salari d'eficiència simple, es parteix de l'existència de dos sectors, un mercat de treball dual, en què el grup d'activitats que requereixen nivells de qualificació més elevats ofereix salaris més alts. Sota la hipòtesi que la contractació de treballadors per aquests llocs només té lloc a través del col·lectiu d'aturats, determinats individus preferiran continuar en situació d'atur i esperar a que sorgeixi una vacant en aquest mercat de salaris superiors, justificant-se l'aparició de "cues" en el mercat de treball com a conseqüència de l'existència d'un "atur d'espera". No obstant, la hipòtesi central -contractació només del col·lectiu d'aturats i no de l'altre mercat de salaris baixos- és irreal.

La decisió d'esperar pot deure's a factors de caràcter subjectiu com pot ser el cas de l'existència de prestacions per atur, aspecte que permet relacionar la hipòtesi del salari d'eficiència i el model de recerca. L'individu, donat que rep un

nivell de prestacions, decidirà esperar a que sorgeixi una oferta de treball en el mercat de salaris alts i, per tant, allargarà la durada del període d'atur.

Donada la diversitat i complexitat de cadascun d'aquests aspectes, sembla oportú realitzar, en primer lloc, una anàlisi detallada de cadascun d'ells a través dels resultats obtinguts pels diversos treballs de caràcter empíric que han aparegut en la literatura econòmica.

2. PRESTACIONS PER ATUR I TRANSICIONS
EN EL MERCAT DE TREBALL

El problema de l'atur ha deixat de jutjar-se com el d'un volum determinat de persones que romanen llargs períodes de temps en la situació d'atur. Enfront d'aquesta visió ha passat a considerar-se que el volum mitjà d'atur en un moment determinat és el resultat d'un flux més o menys constant d'individus que entren i abandonen la situació de desocupació, és a dir, seria el resultat de la rotació en el mercat de treball, tractant-se, doncs, de períodes curts de atur però freqüents. Desde aquesta òptica, el problema de l'atur quedaria limitat a aquells col·lectius que presenten una elevada inestabilitat en els seus llocs de treball o que mostren notables dificultats per abandonar la situació d'atur³.

Tot això provoca un interès creixent en l'anàlisi del desenvolupament d'aquests fluxos d'entrada i sortida de la situació d'atur i els possibles factors que incideixen en aquestes transicions. La rotació en el mercat de treball pot considerar-se un aspecte positiu i eficient en la mesura que permet un millor ajustament entre els individus i els llocs de

³ Aquest seria el cas del col·lectiu d'individus d'edat més jove, afectats en major mesura per contractes de caràcter temporal i sotmesos, per tant, a una considerable inestabilitat en el seu lloc de treball. També hauria de considerar-se el grup d'individus d'edat més gran, grup característic en el volum d'aturats de llarga durada.

treball⁴. Des d'aquest punt de vista, les prestacions per atur jugarien un paper positiu en el mercat de treball donat que redueixen els costos del període d'atur i permeten, per tant, dedicar un major esforç a la recerca d'una feina més adequada a les condicions i habilitats individuals.

L'anàlisi dels fluxos de transició en el mercat de treball - fluxos bruts- ha estat un aspecte tractat amb freqüència a la literatura teòrica i empírica [vegeu Hall (1972), Perry (1972), Marston (1976), Garfinkle (1977), Vickery (1977), Clark i Summers (1979), Lockett (1979), Creedy i Disney (1981), Blanchard i Diamond (1990) i Gross (1993), entre altres]. No obstant, aquests treballs no plantegen els possibles efectes que les prestacions per atur poden tenir en aquestes transicions entres estatus laborals, sino que, exclusivament, es tracta d'avaluar el volum d'indiviuds que entra i surt de la situació d'atur en diferents moments del temps. Un exemple d'aquest tipus d'anàlisi pel cas espanyol pot trobar-se a Fernández, Garrido i Toharia (1991), treball en el què s'avalua el conjunt de transicions que tenen lloc en el mercat de treball a partir de dades de l'*Encuesta de Población Activa* pel període comprés entre 1986 i 1990.

⁴ No obstant, un elevat percentatge de feines temporals pot conduir a una excessiva inestabilitat i precarietat en el mercat laboral.

2.1. Fluxos d'entrada a l'atur

L'efecte que les prestacions econòmiques per atur poden tenir en els fluxos d'entrada a la desocupació es veu reduït de forma substancial per les limitacions imposades a la legislació que regula el dret a percepció d'aquestes⁵.

Concretament, els individus que abandonen de forma voluntària el lloc de treball no són elegibles, tot i que no és una mesura generalitzada a tots els països, per rebre les prestacions per atur. D'aquesta forma, s'intenta eliminar un dels efectes nocius més clars d'un subsidi durant el període d'atur, donat que de no ser així, els treballadors -especialment aquells amb condicions laborals precàries- podrien veure's incentivats a abandonar el seu lloc de treball i passar a rebre el subsidi per atur durant un determinat període fins trobar una nova feina⁶. Per tant, pot dir-se que no sembla que el subsidi pugui afectar als fluxos d'entrada a l'atur a través de la via de

⁵ Tot i així, Burgess (1992) obté un efecte negatiu significatiu de les prestacions per atur en el flux d'entrada a l'atur.

⁶ L'existència d'un nivell mínim de prestacions -establert en la normativa reguladora d'aquestes- pot conduir a la circumstància de que un treballador en una feina amb condicions laborals precàries rebi majors guanys mitjançant el subsidi que amb el salari establert. Aquest seria un exemple clar en què el treballador tindria un fort incentiu a deixar la feina i passar a la situació d'atur si tingués dret a rebre les prestacions per atur en el cas d'abandonament voluntari.

potenciar els abandonaments voluntaris, donat que aquests estan penalitzats.

Malgrat això, un dels efectes que pot provocar la presència d'aquestes prestacions i que, contràriament a la major part de conseqüències d'elles, actua a través del costat de l'oferta de feina, és l'increment de la inestabilitat de les ocupacions, en el sentit d'un augment dels treballs temporals. Els empresaris, donada la presència del subsidi durant l'atur, poden negociar menors salaris amb els treballadors contractats de forma temporal o inestable, ja que aquests durant el període que no treballen tenen dret a rebre un determinat volum de beneficis. Per aquesta via, els empresaris, davant una reducció de la demanda dels productes que produeixen o un shock extern reaccionen amb una reducció temporal de la plantilla i no a través d'un augment d'estocs o reducció del nombre d'hores de treball per ocupat. Quan el nivell de demanda es recupera els treballadors acomiadats de forma transitòria tornen a ser contractats. Feldstein ha estat un dels autors que més ha insistit en els efectes del subsidi d'atur sobre els acomiadaments temporals. Aquest autor indica que la teoria convencional de recerca de feina no és adequada en el cas dels treballadors acomiadats temporalment donat que, amb tota probabilitat, el fet de que esperin ser recontractats provocarà que la seva activitat de recerca de feina sigui mínima o, fins

i tot, inexistent [Feldstein (1976) i (1978)]. En aquests casos és l'empresari i no l'individu aturat qui determina la durada dels períodes d'atur dels treballadors que ha acomiadat de forma transitòria⁷.

En el primer dels treballs citats -Feldstein (1976)- s'obté que l'elasticitat de l'ocupació enfront a les prestacions per atur en un període de demanda baixa és de -1,5. Donat que les prestacions incentiven l'atur temporal hi haurà un fort increment del volum d'aturats per curts períodes d'atur.

A l'altre estudi -de caràcter microeconòmic-, Feldstein (1978) obté que la taxa d'atur es reduiria a la meitat si s'eliminessin els incentius perversos que provoquen les prestacions per atur. Un increment de la ratio de reemplaçament⁸ de 0,4 a 0,6 eleva la taxa d'atur per acomiadament temporal 0,5 punts, de manera que, com a conseqüència de l'existència de prestacions, s'introdueix una pèrdua d'eficiència al distorsionar

⁷ Burdett i Wright (1989) i Reid (1982) plantegen que les diferències existents entre el sistema de prestacions a Estats Units i Europa -el primer no reconeix la possibilitat d'atur parcial, aspecte que també s'assenyala a Fitzroy i Hart (1985)- és una matització a tenir en compte en el moment d'analitzar els possibles efectes de les prestacions per atur. La impossibilitat de rebre el subsidi per atur parcial a Estats Units és un dels factors explicatius de l'increment d'acomiadaments temporals, donat que impedeix que els empresaris regulin la seva producció reduint el nombre d'hores treballades (situació en què els treballadors no tenen dret a rebre ninguna compensació).

⁸ Definida como la relació entre el volum de prestacions per atur rebut i el salari que rebia en el treball anterior a la situació de desocupació.

el comportament de les empreses (acomiaden un volum de treballadors superior a l'òptim quan cau la demanda)⁹.

Feldstein indica que aquest efecte nociu¹⁰ es deu al mètode de finançament existent. Proposa que hauria d'establir-se un mètode de manera que cada empresa pagués en forma d'impostos el valor total dels beneficis rebuts pels seus treballadors durant els períodes d'atur¹¹ i establir que les prestacions per atur estiguin subjectes a la mateixa imposició que altres formes de renda¹².

L'efecte sobre els acomiadaments temporals no és la única via per la qual actuen les prestacions per atur en les transicions d'entrada a l'atur. No hi ha dubte de que l'existència d'un determinat nivell de beneficis econòmics durant el període d'atur pot provocar que molts individus que no formen part de la força laboral es vegin ara incentivats a entrar a la

⁹ Els resultats obtinguts per Feldstein són similars a les conclusions d'estudis posteriors com el de Brechling (1981), Saffer (1982) o Topel (1985). En aquest últim s'assenyala l'efecte de les prestacions en el flux d'entrada pot ser més important que la distorsió en la durada de l'atur.

¹⁰ Burdett i Hool (1983) assenyalen que si no es compleix la hipòtesi de neutralitat al risc, els resultats de Feldstein no es mantenen. Per altra banda, Burdett i Wright (1989a) matitzen que quan la grandària de l'empresa es considera una variable endògena els resultats de Feldstein es modifiquen.

¹¹ Malgrat això, aquesta forma d'imposició perfecta, plena, no és el mètode òptim en el cas dels acomiadaments permanents.

¹² Les quantitats rebudes en forma de prestacions per atur estan exemptes -a molts països- de l'impost sobre la renda.

població activa. Si bé en un primer moment aquestes persones no tindran dret a les prestacions¹³, tenen l'expectativa de que en un futur període d'atur podran rebre el subsidi. Donat que és difícil que els nou entrants a la població activa trobin de forma immediata un lloc de treball vacant, aquests s'enregistraran com aturats, amb el que es produeix un flux d'entrada a l'atur per l'increment de les taxes de participació¹⁴.

En aquest sentit, Hamermesh (1979) indica que l'existència de les prestacions durant el període d'atur és equivalent a un major salari. Els individus que estan fora de la força de treball poden veure's, així, incentivats a entrar a la població activa degut a que durant el període de desocupació tindran dret a rebre un determinat volum de prestacions econòmiques.

Aquest efecte sobre l'entrada a la població activa serà molt superior en el cas d'aquelles persones que han treballat recentment i que, per tant, poden tenir dret a rebre la prestació

¹³ Els nou entrants a la població activa no són elegibles, en general, per rebre prestacions per atur.

¹⁴ Yaniv (1982) i Blanco (1992) assenyalen la possibilitat de que els treballadors ocupats augmentin la seva oferta de treball amb l'objectiu d'aconseguir, donat que les prestacions a molts països són proporcionals al salari anterior, un major nivell de prestacions econòmiques durant un eventual període d'atur futur.

per atur en el mateix moment en què ingressen a la força laboral¹⁵.

Clark i Summers (1982) duen a terme una anàlisi empírica dels fluxos que tenen lloc dintre del mercat de treball i la influència que sobre el comportament dels individus pot exercir l'existència de prestacions per atur. Els resultats indiquen que el subsidi per atur -i, més concretament, la ratio de reemplaçament- té un efecte positiu en el flux de no actius a aturats, mentre redueix el flux de no actius a ocupats. En canvi, la variable elegibilitat¹⁶ té un efecte negatiu sobre el flux d'entrada a l'atur. A mesura que és menor el nombre de setmanes de treball que queden perquè l'individu pugui ser elegible per rebre les prestacions per atur, abans passarà a entrar a la situació d'atur, el que, i com indiquen, Clark i Summers [pàg. 312], sembla raonable.

¹⁵ Cal matitzar que això dependrà de la regulació de les prestacions econòmiques per atur vigent a cada país. Generalment, els nou entrants a la població activa -és a dir, aquells que no han treballat amb anterioritat- no tenen dret a rebre el subsidi. No obstant, pot donar-se el cas d'un individu que hagi estat treballant i, després del període de treball, abandona la força laboral. En aquest cas, i segons estableixi la legislació del país, pot ocórrer que en tornar a la població activa tingui dret a rebre la prestació per atur.

¹⁶ Definida com les setmanes de treball necessàries per poder ser elegibles per les prestacions.

2.2. Fluxos de sortida de l'atur

A l'apartat anterior s'han analitzat els possibles efectes de les prestacions econòmiques per atur en els fluxos d'entrada a l'atur. Malgrat això, un dels temes més investigats per la literatura econòmica és l'aspecte contrari, és a dir, les conseqüències de les prestacions en la probabilitat d'abandonar l'atur. L'existència d'un determinat volum de prestacions econòmiques durant el període d'atur té com a resultat la disminució dels costos associats a aquest estatus. Amb això, els incentius per buscar amb intensitat una feina es redueixen i el salari sol·licitat pels aturats és superior. L'efecte d'aquest conjunt de circumstàncies serà un allargament dels períodes d'atur individuals, és a dir, una reducció de la probabilitat d'abandonar l'atur.

A més del nivell de salari de reserva que, sens dubte, condiciona l'acceptació o no d'un lloc de treball, com s'indica a Holzer (1986), cal tenir en compte l'adequació entre el nivell salarial prefixat i la demanda laboral a la que s'enfronta l'individu. El treball citat pretén analitzar les diferències existents a l'atur dels joves de raça blanca i de raça negra. Així, mentre en valor absolut els salaris de reserva d'ambdòs col·lectius no són molt diferents, el salari de reserva dels

joves de raça negra sembla ser massa elevat en relació a la demanda a la que s'enfronten i, per tant, la durada dels seus períodes d'atur serà més gran. El mateix pot ser aplicat a l'adequació dels salaris prefixats segons les habilitats professionals de l'individu i altres característiques personals.

En general, i com s'ha indicat, la probabilitat d'abandonar la situació d'atur dependrà, en primer lloc, de la probabilitat de que aparegui una oferta de treball vacant i, en segon lloc, de la probabilitat de que aquesta oferta sigui acceptada.

En l'àmbit dels treballs que relacionen prestacions per atur i transicions en el mercat de treball dos estudis destacats són els de Nickell (1979a i b), en els que s'analitzen els efectes de les prestacions per atur sobre la probabilitat de deixar l'atur. Utilitza quatre mesures dels beneficis per atur i en totes elles s'inclouen totes les fonts de renda familiar. Obté una elasticitat de la durada esperada de l'atur respecte a la ratio de reemplaçament de 0,6 a 1,0, és a dir, els beneficis durant el període d'atur redueixen la probabilitat d'abandonar aquesta situació i, com a conseqüència, allarguen la durada esperada del períodes de desocupació. L'efecte de les prestacions sobre la probabilitat de deixar l'atur quan l'individu porta sis

o més mesos d'atur es redueix clarament¹⁷. Per tant, els increments en el nivell de prestacions dels aturats de llarga durada tindran un efecte molt petit.

No obstant, sembla interessant citar que en un treball posterior -Nickell (1982)- en el que es pretén explicar la contribució d'un conjunt de variables als canvis enregistrats en la taxa d'atur d'equilibri, el mateix autor obté resultats oposats als anteriors i no existeix evidència de que el fet de rebre prestacions redueixi la probabilitat d'abandonar la situació d'atur¹⁸.

Narendranathan, Nickell i Stern (1985) plantegen un model en què es pretén especificar el conjunt de variables independents que afecten a la probabilitat de que una mostra d'homes aturats abandonin la situació d'atur. Donat que l'èmfasi principal es posa en l'efecte de les prestacions per atur, s'especifica un model en què la renda durant el període d'atur s'estratifica segons l'edat de l'individu i segons la durada del període que porta en atur. Segons això, els resultats condueixen a la

¹⁷ Narendranathan (1993) indica que les prestacions deixen de tenir efecte en la durada després de tres mesos d'atur.

¹⁸ En aquest mateix sentit, un treball recent relatiu al sistema suec [Edin (1989)] arriba al resultat de que la probabilitat d'abandonar l'atur augmenta amb la durada de l'atur. Aquesta discrepància amb la major part de treballs empírics sobre el tema pot ser deguda, com l'autor indica, al mateix sistema de prestacions vigent a Suècia.

hipòtesi de que existeixen substancials diferències entre els diversos estrats d'edats, essent l'impacte de les prestacions molt més fort per als joves, mentre que per als homes madurs pot dir-se que no existeix cap efecte. De la mateixa manera, el possible efecte dels beneficis per atur es redueix considerablement per aquells individus aturats per llarg termini -superior a sis mesos. La simulació dels efectes de canvis en el subsidi d'atur dóna com a resultat que un augment del 10% de les prestacions eleva la durada esperada un 2,8%.

Topel (1983), sota la hipòtesi que les probabilitats per període d'entrar i deixar l'acomiadament temporal es mantenen constants, analitza les transicions que tenen lloc en el mercat de treball. Introdueix dues variables explicatives d'aquestes transicions: la ratio de reemplaçament i la quantitat de beneficis que està subsidiada pels mètodes de finançament existents ("experience-rating"¹⁹ i per no estar subjecte a imposició). Els resultats indiquen que la major part de l'efecte del subsidi d'atur sobre els acomiadaments temporals és conseqüència del mètode de finançament emprat. Si no es considera l'efecte del finançament, una reducció del 10% en els beneficis

¹⁹ Mètode de finançament del subsidi existent a Estats Units, segons el qual els empresaris paguen un impost en funció del volum de prestacions rebut pels treballadors que han estat acomiadats de forma temporal. La normativa que regula aquesta forma impositiva -en la que s'estableix un tope màxim als impostos pagats per l'empresa- provoca distorsions que condueixen a un subsidi dels períodes d'atur per acomiadament temporal.

eliminaría el 8,8% dels acomiadaments temporals de la mostra. El subsidi no sembla tenir efecte en la probabilitat de deixar l'acomiadament temporal. Si es controla l'efecte dels mètodes de finançament, un canvi del 10% en les prestacions -sense que es modifiqui el subsidi incorporat pel finançament- modifica la probabilitat d'acomiadament un 0,22%. No obstant, aquests resultats han de contemplar-se tenint en compte el que s'ha apuntat anteriorment sobre els acomiadaments temporals²⁰, donat que els criteris del model de recerca de feina no són adequats per explicar el comportament dels individus que es troben en situació d'acomiadament temporal. Per això, és d'esperar que les prestacions no tinguin un efecte significatiu en la probabilitat d'abandonar l'atur, donat que aquesta no depèn de la recerca duta a terme per l'individu²¹.

No obstant, després d'aquest breu repàs sembla obvi que la major part de treballs s'han centrat en l'anàlisi de la transició de l'atur a l'ocupació com si fos l'única rellevant. Malgrat això, com assenyalen Pissarides (1976) i Edin (1989), els aturats poden abandonar la situació d'atur per passar a la inactivitat,

²⁰ Vegeu Feldstein (1976 i 1978) per a una anàlisi més detallada del tema.

²¹ Encara que això no implica que els individus que es troben en acomiadament temporal no duguin a terme en cap cas una activitat de recerca. Aquesta situació d'atur temporal els hi pot facilitar un període de temps de lleure en el que poden dedicar-se a cercar una feina millor remunerada o més estable.

abandonar la força laboral, de manera que els efectes de les prestacions probablement seran diferents.

Pissarides (1976) indica que en una situació en què els costos de recerca superin els beneficis que l'individu espera obtenir de l'activitat de recerca, aquest abandonarà el mercat de treball, deixarà la població activa abans de que finalitzi la seva vida activa, és a dir, no continuarà buscant feina.

3. CONDICIONANTS DE LA PROBABILITAT
D'ABANDONAR L'ATUR

Com ja s'ha anat indicant, la probabilitat de sortir de la situació d'atur és funció de, en primer lloc, la possibilitat d'aconseguir una oferta de treball i, en segon lloc, de que, un cop s'ha localitzat una oferta, aquesta sigui finalment acceptada, és a dir, compleixi els requisits mínims que l'individu s'havia prefixat. Els factors que incideixen en cadascuna d'elles són diversos i, per això, sembla adequat analitzar amb major detall ambdues probabilitats.

3.1. Probabilitat d'obtenir una oferta de treball

Com s'ha indicat breument en el punt anterior, la probabilitat de trobar una oferta de treball vindrà condicionada per dos aspectes:

- en primer lloc, dependrà de la mateixa actitud del treballador en la recerca de feina. En definitiva, serà una funció de l'esforç de recerca per part de l'individu i, com a tal, actuarà pel cantó de l'oferta de treball. En aquest sentit -com es comentarà més endavant- s'estableixen consideracions respecte a

si l'individu porta a terme una recerca aleatòria o sistemàtica²² i els canals a través dels quals desenvolupa el procés de recerca de feina.

- en segon lloc, estarà condicionada per l'actitud de l'empresari, és a dir, per la demanda de treball. En aquest aspecte juga un paper crucial la situació econòmica del moment i un altre conjunt de factors més subjectius, com pot ser la disponibilitat de l'empresari per contractar individus de determinades característiques²³.

3.1.1. L'actitud del treballador

No hi ha dubte de que la disposició de l'individu que es troba en situació d'atur per trobar una feina té una influència notable en la probabilitat d'obtenir una oferta de treball. En

²² Per recerca sistemàtica s'entén el procés de recerca en què l'individu estableix un determinat ordre en les empreses a contactar i, en cada contacte, fixa un nou salari d'acceptació. Els primers llocs vacants amb els que estableixi contacte seran els que ofereixin un lloc de treball amb millors condicions laborals.

²³ Aquest seria el cas d'una certa resistència per part de l'empresari a contractar a aquelles persones que porten un llarg període de temps en la situació d'atur -atur de llarga durada- o persones que pot pensar-se que es veuran més afectades per circumstàncies personals -com és el cas de les dones.

aquest sentit, la variable bàsica és l'esforç que l'aturat dedica a la recerca d'un nou lloc de treball²⁴.

Un dels estudis pioners en l'àmbit de l'anàlisi de l'esforç de recerca dels individus aturats és el de Barron i Mellow (1979). En aquest treball l'esforç de recerca s'especifica mitjançant una variable que recull el temps que se dedica a la recerca. El resultat obtingut porta a concloure que el nombre d'hores que els aturats dediquen a la recerca es veu influït de forma significativa per la probabilitat de ser recontractat per la pròpia empresa. En relació a la influència de les prestacions per atur sobre el procés de recerca, el resultat és indicatiu de que la percepció d'aquestes redueix el temps de recerca en, aproximadament, un 20%. Aquest efecte -com indiquen els autors- conduirà en el model estimat a que la durada del període d'atur per aquells individus perceptors del subsidi sigui un 25% més gran que per als que no reben prestacions durant el període d'atur.

Aquests resultats estan amb clara relació amb el treball desenvolupat a Feldstein (1976 i 1978) en el què s'obté que les prestacions per atur incentiven els acomiadaments temporals. En

²⁴ Pissarides (1986) obté un efecte negatiu de la ratio de reemplaçament en el flux de sortida de l'atur que pot explicar-se per la influència de les prestacions en la intensitat de recerca de l'individu.

aquesta situació, el treballador té la certessa de que tornarà a ser contractat pel mateix empresari, de manera que el seu esforç de recerca serà mínim²⁵.

No obstant, en qualsevol anàlisi relatiu a l'esforç de recerca dels individus ha de tenir-se en compte que el temps dedicat a aquesta no és l'únic criteri per decidir si l'esforç és major o no. Pot donar-se el cas que un menor temps dedicat a la recerca es contrarresti amb un major nivell de despesa dedicada a ella. Aquesta hipòtesi és plantejada per Tannery (1983), treball que parteix de la idea de que l'estudi de Barron i Mellow (1979) suposa l'existència d'independència entre el temps dedicat a la recerca i la despesa adreçada a ella quan, en realitat, aquesta autonomia entre ambdós aspectes no es produeix. Segons això, obté un resultat contrari al de Barron i Mellow: l'elasticitat de l'esforç de recerca respecte a les prestacions és positiva i, concretament, de 0,38.

²⁵ Ha d'assenyalar-se que, davant aquesta situació, la major part de l'esforç de recerca declarat pels individus consisteix en els mínims exigits per l'administració per poder ser elegibles per a la percepció del subsidi d'atur. Només en alguns casos pot pensar-se que l'individu està duent a terme una activitat de recerca efectiva amb la intenció de trobar un nou lloc de treball que millori les seves condicions laborals, conduent a la recerca d'una feina més estable.

Per la seva banda, Chirinko (1982) avalua l'impacte de les prestacions per atur en l'esforç de recerca²⁶ a través de la variable nombre d'empreses contactades en un període determinat. La percepció del subsidi condueix a un major nombre d'empreses contactades, tant per aquells individus que duen a terme un procés de recerca únicament per mètodes directes -sol.licitud directa a les empreses- com els que el complementen amb mètodes indirectes -mitjançant amics, anuncis o agències d'ocupació.

La dificultat d'obtenir dades estadístiques relatives al nombre d'empreses contactades per període per part de cadascun dels individus que desenvolupen una activitat de recerca de feina comporta que calgui trobar una variable substitutiva d'aquesta. Els treballs de Wadsworth (1991) i de Schmitt i Wadsworth (1993), per exemple, utilitzen com a mesura de la intensitat de recerca el nombre de mètodes utilitzats, és a dir, els canals a través dels quals s'extén la recerca. No obstant, aquesta ha de considerar-se només una mesura aproximada i no plenament representativa de la intensitat de recerca dels individus²⁷.

²⁶ No obstant, l'objectiu bàsic del model plantejat a Chirinko (1982) és analitzar si existeix un rendiment decreixent de l'esforç de recerca amb el pas del temps.

²⁷ Es previsible que part dels aturats que duen a terme una activitat de recerca prefereixin centrar la seva actuació en pocs canals, però de forma més intensa, que no dispersar els esforços en un gran nombre de mètodes.

Del que s'ha assenyalat anteriorment es desprén que l'estudi de l'activitat de recerca planteja com a dificultat bàsica la variable que es considera com a mesura de l'esforç de recerca desenvolupat per l'individu. L'esforç de recerca consisteix, de fet, en un conjunt de factors que són més o menys difícils de mesurar. Així, pot apuntar-se que l'activitat de recerca duta a terme consisteix en un agregat d'elements com el nombre d'hores dedicades a ella, la intensitat amb què s'utilitza aquest temps (nombre de mètodes emprats per trobar feina, empreses contactades per període...) i el cost associat a l'activitat (despeses de transport, anuncis...), entre altres.

Per altra banda, les conclusions que puguin derivar-se de qualsevol anàlisi de l'esforç de recerca han de matitzar-se i analitzar-se amb cura donat que, en aquest tipus de treballs, existeix una forta dependència dels resultats respecte a la resposta de l'individu. Lògicament, les restriccions establertes a molts països a la percepció del subsidi, en el sentit de que cal que l'individu estigui duent a terme un procés actiu de recerca de feina, poden conduir a que l'aturat tingui un clar incentiu a declarar un esforç superior a l'efectivament realitzat. Per altra banda, les preguntes del tipus ¿quantes hores va dedicar a la recerca de feina durant....? referides a

períodes temporals llunyans poden estar subjectes a un elevat grau d'error.

Davant aquests factors distorsionadors, pot plantejar-se la necessitat d'analitzar la possible repercusió d'utilitzar les dades que declaren els individus sobre el nombre de contactes realitzats per obtenir una feina. En això consisteix el treball realitzat per St. Louis, Burgess i Kingston (1986). La comparació dels resultats obtinguts amb el nombre de contactes registrats i els reals -resultants de la contrastació de les declaracions individuals- condueix a la idea de que les prestacions no resulten significatives en l'explicació de l'esforç de recerca. Així mateix, la durada del període d'atur no té cap efecte en el cas de l'esforç real però sí amb el registrat, fet que sembla indicar que els aturats que no han trobat feina tendeixen a declarar una activitat de recerca superior a l'efectivament realitzada per evitar la desqualificació per rebre el subsidi [St. Louis, Burgess i Kingston (1986)].

Un aspecte interesant, encara que al marge de l'estudi dels possibles efectes de les prestacions per atur en les decisions individuals, és l'anàlisi de les diferències en la intensitat de recerca de feina detectades entre els individus que ja tenen una feina i els aturats. En aquest sentit, cal recordar que la

recerca de feina no es limita exclusivament a aquells individus que han perdut el seu lloc de treball. Holzer (1987), sota el supòsit de que la recerca de feina difereix entre el col·lectiu d'ocupats i el d'aturats, planteja l'estimació d'un model per cadascuna de les submostres d'individus. Els ocupats²⁸, donat que obtenen un determinat nivell de guanys mentre busquen una altra feina, tindran uns costos de recerca inferiors i, per tant, és previsible que tinguin majors salaris de reserva i dediquin un menor esforç a la recerca, donat que ja tenen un lloc de treball. En definitiva, els individus que estan ocupats tenen una menor probabilitat de rebre ofertes de treball, menor probabilitat d'acceptar-les i majors salaris quan aquestes són acceptades [vegeu Holzer (1987): pàg.610]. Això es demostra empíricament a través d'un model recursiu que estima la probabilitat de rebre una oferta i d'acceptar-la. Els resultats confirmen la idea de que els aturats reben un major nombre d'ofertes, essent la variable més significativa el nombre de

²⁸ Els motius que poden dur a un ocupat a iniciar un procés de recerca de feina són diversos. Els més clars són l'intent d'obtenir un major salari o l'aconseguir unes millors condicions laborals i professionals. L'existència de raons familiars o psicològiques pot conduir a resultats contraris als que s'apunten en el text, donat que pot tractar-se d'una recerca forçada per les circumstàncies i que condueix a que l'individu estigui disposat a acceptar menors nivells salarials i a que tingui la necessitat de trobar una nova feina en un curt període de temps. Aquest seria el cas, per exemple, de la recerca de feina forçada per un canvi de residència.

mètodes de recerca²⁹, i accepten més ofertes que els ocupats, degut, bàsicament, a un menor salari de reserva en el cas dels primers.

Altres treballs que plantegen la possibilitat de que l'individu busqui un lloc de treball mentre treballa són Seater (1979), Black (1981) i Benhabib i Bull (1983).

Ha de matitzar-se que els resultats obtinguts en el cas dels aturats poden diferir sensiblement segons la situació en què es trobin. Com s'ha indicat anteriorment, Barron i Mellow (1979) obtenen que la intensitat de recerca desenvolupada per l'individu aturat depèn de la probabilitat de ser recontractat per la mateixa empresa. L'aturat de manera temporal tindrà una activitat de recerca molt menor que aquella persona que hagi perdut la seva feina de manera permanent i no té expectatives de tornar a la mateixa empresa, de manera que també rebrà menys ofertes de treball.

En un treball posterior [Holzer (1988)] analitza l'elecció del mètode de recerca pels aturats joves que està relacionada amb

²⁹ Cal remarcar que en el model estimat les diferències entre les ofertes rebudes pels aturats i els que tenen una feina desapareixen quan s'elimina del model la variable relativa al nombre de mètodes de recerca. això indica que aquesta és la que explica aquest diferencial i, per tant, apunta que els aturats utilitzen un major nombre de canals en el procés de recerca de feina.

els seus costos i la productivitat esperada de la recerca. L'anàlisi de la intensitat de recerca utilitzant com a variable el nombre de mètodes emprats indica que les probabilitats d'ofertes esperades i l'estar casat tenen un efecte positiu en aquesta intensitat, mentre el fet de trobar-se en una situació d'acomiadament temporal condueix a una menor intensitat. L'autor no inclou entre les variables explicatives la percepció del subsidi d'atur, però s'apunta la idea de que el paràmetre associat a la variable acomiadament temporal indiqui tant l'efecte de l'esperança de ser recontractat com la percepció del subsidi. Els efectes d'aquestes variables són diversos a l'analitzar cadascun dels mètodes de forma independent. Al mateix temps, obté que la intensitat de recerca té un efecte positiu en la probabilitat de rebre una oferta de feina. El mètode de recerca que dóna lloc a un major efecte en aquesta probabilitat és el contacte amb amics i parents.

Blau i Robins (1896), a diferència del treball anterior, contempen la introducció de la variable prestacions per atur i avaluen l'efecte que aquestes prestacions tenen en la taxa d'arribada d'ofertes. El subsidi redueix l'obtenció d'ofertes de feina amb una disminució del volum de recursos dedicats a la recerca. No obstant, ha d'assenyalar-se la possibilitat de que existeixi una certa dependència temporal en la taxa d'arribada

d'ofertes, amb el que, el subsidi actua a través del seu efecte positiu sobre la durada del període d'atur³⁰. Amb això, no pot concloure's que l'existència del subsidi redueixi la intensitat de recerca duta a terme pels aturats, encara que l'efecte que aquestes tenen en la durada del període d'atur provoca una disminució de la taxa d'arribada d'ofertes de feina.

En un treball posterior, Blau i Robins (1990), plantegen que la taxa a la que es troba una nova feina vé determinada per quatre components:

- l'elecció dels mètodes de recerca
- la decisió relativa al nombre d'empreses a contactar
- la taxa a la que es reben ofertes
- la decisió sobre acceptar o no una oferta determinada

En aquest cas, el resultat és el contrari a l'anteriorment plantejat per Holzer: el nombre de mètodes de recerca utilitzats no difereix de forma substancial entre el col·lectiu d'ocupats

³⁰ En definitiva, la taxa d'arribada d'ofertes sembla mostrar una tendència temporal decreixent i que pot ser deguda a diversos factors. Per una banda, els empresaris, com s'ha indicat en diverses ocasions, són més reactius a oferir un lloc de treball a una persona que porta un llarg període en la situació d'atur. Per altra, és cert que els aturats poden reduir la intensitat de recerca amb el pas del temps, encara que això no té perquè deure's, exclusivament, a l'existència de prestacions, sino que probablement es produeix un cert desànim en el procés de recerca.

i el d'aturats³¹ i els ocupats reben ofertes de feina amb major freqüència que el col·lectiu d'aturats.

Els resultats del procés d'estimació mostren que els individus que reben un subsidi utilitzen un major nombre de mètodes però realitzen menys contactes i reben menys ofertes, amb el que la probabilitat de trobar una feina és menor. La diferència en els resultats de la recerca per a un col·lectiu o altre pot ser deguda al problema de l'existència d'heterogeneïtat no observada, segons la que "la situació d'ocupació pot estar correlacionada amb l'habilitat o l'esforç de recerca" [Blau i Robins (1990): pàg.654], però no pot afirmar-se que la recerca durant la feina és més efectiva que durant l'atur per a un individu donat.

³¹ Ha de tenir-se en compte que la base de dades utilitzada no és la mateixa que en el cas de Holzer (1987) i una de les diferències bàsiques radica en el període de temps per el que se'ls hi pregunta sobre la seva activitat de recerca. Així, mentre a l'estudi de Holzer la base de dades utilitzada pregunta als individus sobre la recerca en el mes anterior al moment de l'enquesta, en el cas de la base utilitzada per Blau i Robins es referix a una període de 16 a 22 mesos abans de l'enquesta. Això pot fer que les respostes dels individus siguin menys exactes al ser interpellats per un període més llunyà en el temps. Per això, la comparació d'ambdós treballs pot estar distorsionada.

3.1.2. L'actitud del que dóna ocupació

Fins aquí s'ha tractat l'efecte de l'esforç de recerca, és a dir, de l'actuació de l'individu, sobre la probabilitat d'obtenir una oferta laboral. No obstant, com s'ha mencionat al principi de l'apartat, la demanda de treball també té un paper important. En una situació de plena ocupació estacionària existeix una igualtat entre el nombre d'aturats i el volum de llocs de treball vacants. Els empresaris hauran de cobrir els seus llocs amb els aturats existents en el mercat. En canvi, en una situació recessiva el nombre de vacants existents en un moment determinat és inferior a la població en situació d'atur, amb el que els empresaris es troben en una millor posició en el moment de negociar retribucions salarials i condicions laborals. En aquesta situació recessiva, la ratio entre el nombre de vacants i d'aturats és inferior a 1, amb el que la probabilitat de rebre una oferta de treball es redueix. Gorter i Gorter (1993) assenyalen que la influència de la taxa d'arribada d'ofertes en la finalització del període de recerca és més important que el possible efecte del nivell de prestacions i del comportament del salari de reserva.

Per tant, el nivell general d'activitat econòmica serà un condicionant important que incidirà decisivament en la

probabilitat de trobar una oferta de feina. Per una banda, en un període de crisi disminueix el nombre de vacants, aspecte que està relacionat amb un major temps de recerca per part de l'aturat per aconseguir localitzar una oferta³². Així, Clark i Summers (1982) indiquen com els individus residents en àrees amb majors taxes d'atur tindran, sens dubte, majors dificultats per trobar un lloc de treball.

L'existència de les prestacions per atur, com s'ha indicat anteriorment, pot tenir un efecte destacat en la utilització de treball inestable [vegeu Fields (1977)]. Davant l'existència d'un determinat volum de prestacions, els empresaris es veuen incentivats a contractar més treball inestable, precari, donat que aquestes redueixen el premi salarial que permet atraure treballadors a aquests tipus d'ocupacions.

Finalment, l'empresari té també un paper protagonista al poder escollir entre el col·lectiu d'aturats a aquella persona que consideri que s'adequa millor a les seves necessitats. Els aturats de llarga durada, la contractació dels quals implicaria probablement un reciclatge de coneixements, seran els menys demandats per part de l'empresari. També el motiu de l'atur pot

³² En aquest sentit una anàlisi interessant és la realitzada per Barron (1975).

ser un indicatiu que l'empresari consideri en el moment de contractar o no a un treballador. Aquest aspecte, analitzat per Gibbons i Katz (1989), porta al resultat de que la durada del període d'atur³³ serà superior per aquells individus que han entrat a l'atur com a conseqüència d'un tancament de l'empresa que per aquells que estan aturats com a conseqüència d'un acomiadament per altres motius. La causa és que, en aquest darrer cas, l'empresari acomiada en primer lloc a aquells amb menor qualificació o habilitat professional i, per tant, el nou empresari ho considerarà com un aspecte negatiu en el moment de decidir si el contracta o no.

3.2. Probabilitat d'acceptar una oferta de treball

Quan l'individu ha localitzat una oferta de treball ha de decidir si l'accepta o no. La condició d'acceptació serà que superi un determinat umbral denominat salari de reserva o d'acceptació, és a dir, els guanys salarials que l'individu estableix com a nivell mínim que està disposat a rebre per a la realització d'un treball.

³³ I, també, el salari obtingut en el nou lloc de treball.

La presència d'un subsidi durant el període d'atur redueix el cost de l'etapa d'atur i pot provocar que l'aturat sigui més selectiu en l'acceptació d'ofertes de treball, és a dir, elevi el seu salari de reserva, rebutjant les oportunitats de feina que no superin el nivell prefixat³⁴. El nivell de beneficis atorgats durant el període d'atur en relació al salari que rebria en una ocupació³⁵ -ratio de reemplaçament o taxa de compensació- es configura com una variable relacionada directament amb el salari de reserva fixat [vegeu, entre altres, Feldstein i Poterba (1984)].

Les anàlisis de caràcter empíric que pretenen avaluar l'efecte que poden tenir les prestacions econòmiques per atur en el salari de reserva establert per l'individu inclouen, a més, variables demogràfiques i socials que pretenen captar una certa influència de les pròpies característiques de l'individu en el moment de decidir si accepta o no una feina. Han de considerar-se, també, un conjunt de costos -econòmics o d'altre tipus- que

³⁴ No obstant, un aspecte no considerat en els estudis sobre el tema -sens dubte per les dificultats inherents al seu tractament empíric-, però que pot tenir certa rellevància, és la resta d'atributs propis de la feina. En aquest sentit, això pot incidir en la probabilitat d'acceptar una feina si característiques com el tipus de feina, la possibilitat de futurs increments salarials, pactes especials de jubilació, complements a la retribució bàsica,... difereixen entre l'anterior i el nou lloc de treball.

³⁵ Encara que aquesta és la definició teòrica de la ratio de reemplaçament, a nivell empíric el salari que rebria en una feina s'aproxima mitjançant el salari que obtenia a l'ocupació anterior a la situació d'atur.

incideixen en el procés de recerca i exerceixen (o no) pressió en el moment de decidir si s'accepta o no una feina. En aquest sentit, no poden oblidar-se una sèrie de factors psicològics [Jones (1989)] com pot ser la pressió familiar³⁶. Aquest últim autor obté -amb dades provinents d'una enquesta de caràcter individual realitzada al Regne Unit el setembre de 1982- que el salari de reserva dels individus de la mostra en conjunt supera al salari que rebien a la darrera feina.

Però, és massa elevat el salari de reserva que fixen els aturats a nivell individual?. Per contestar de forma correcta aquesta pregunta hauria de disposar-se d'una mesura del salari de reserva socialment òptim [Feldstein i Poterba (1984)]. Aquest reflecteix "l'equilibri entre els guanys de la recerca addicional (mesurats per l'augment del producte marginal individual en una millor feina) i el cost d'aquesta recerca (mesurat pel valor de la producció perduda, neta del valor del lleure, durant el període de recerca addicional)"³⁷. Per l'individu, l'existència de les prestacions econòmiques redueix el cost privat de l'atur, però no així el social.

³⁶ No hi ha dubte que l'aturat que pertany a una família en la que no hi ha altres perceptors de rendes estarà més pressionat econòmicament a acceptar una feina que un altre d'una família en la que existeixen altres fonts d'ingressos. Per tant, el primer d'ells fixarà previsiblement, un salari de reserva inferior que la persona que pertany a una família amb més d'un perceptor d'ingressos.

³⁷ Vegeu Feldstein, M.;Poterba, J. (1984): pàg. 143.

La dificultat d'establir una mesura del salari de reserva socialment óptim provoca que l'anàlisi hagi de limitar-se a la comparació entre el salari d'acceptació establert a nivell individual i els guanys que cada aturat rebia amb anterioritat a la situació d'atur³⁸.

Un dels primers estudis relatius al salari que els individus desitgen rebre quan inicien un procés de recerca és el de Kasper (1967). En aquest treball l'objectiu últim és determinar si els aturats estan disposats a acceptar salaris inferiors als que rebien a l'anterior lloc de treball i si el salari sol·licitat³⁹ es redueix amb la durada de l'atur. No s'analitza, doncs, l'efecte que pugui tenir la percepció de prestacions per atur sobre el salari establert per acceptar una feina. Els resultats de l'estimació mostren que el salari sol·licitat pels aturats és significativament inferior al salari rebut amb anterioritat i que aquest es redueix amb la durada del

³⁸ Pels individus que han perdut la seva feina, el salari anterior -en la darrera ocupació- és probable que superi el salari de reserva socialment óptim. L'individu que ha perdut la feina està disposat a continuar treballant per l'anterior empresa al mateix salari que li oferia, de manera que el salari anterior és, almenys, igual al salari de reserva privat. Les prestacions per atur redueixen el cost privat de recerca -però no el social- amb el que el salari de reserva de l'individu és superior al social i, per això, pot suposar-se que el salari rebut a la darrera feina és major que el salari de reserva socialment óptim [Feldstein, Poterba (1984): pàg. 143].

³⁹ Ha de distingir-se entre el salari de reserva -*reservation wage*- i el salari sol·licitat -*asking wage*. Mentre el primer es refereix al nivell mínim que estan disposats a cobrar en l'acceptar una feina, el salari sol·licitat és el nivell de guanys que un individu desitjaria rebre en la nova feina, el salari que està buscant, i que és sempre superior al salari d'acceptació.

període d'atur. Ara bé, ¿pot dir-se que el fet d'estar disposats a acceptar salaris inferiors condueix a una major probabilitat de trobar un lloc de treball?. El resultat de l'estimació efectuada per Kasper no és plenament concluent.

A l'estimació del model s'utilitzen dos equacions: una pel grup de treballadors que ha exhaurit el dret a rebre prestacions i l'altre per aquells treballadors que han trobat una feina, analitzant la sensibilitat de la variació en el salari sol.licitat enfront a la durada del període d'atur. El coeficient associat al grup de treballadors ocupats és més del doble que el paràmetre equivalent en la regressió per aquells que han exhaurit el període de prestacions, indicant una major disponibilitat dels primers a reduir el salari sol.licitat en el procés de recerca de feina.

Els treballs empírics posteriors s'han centrat, per una banda, en el intent d'esbrinar si pot dir-se que el salari de reserva es veu afectat per l'existència d'un determinat nivell de prestacions durant el període d'atur i, per altra, en si aquest salari de reserva mostra una tendència decreixent a mesura que s'allarga la durada de la desocupació⁴⁰. La major part de

⁴⁰ Lancaster i Chesher (1983) mostren la importància de considerar una certa dependència temporal en les oscil·lacions del salari de reserva. A mesura que transcorre el temps pot millorar el coneixement de la distribució

les investigacions existents conclouen amb un cert efecte positiu de les prestacions per atur en el salari de reserva fixat a nivell individual.

Així, Warner, Poindexter i Fearn (1980) arriben al resultat de que els individus que es troben en situació d'atur i que reben el subsidi durant aquesta situació estableixen uns salaris de reserva que són entre un 6,4% i un 8,5% superiors als del no receptors. Aquests mateixos autors plantegen un model més complet en el que pretenen avaluar els efectes del subsidi per atur en la probabilitat d'abandonar la desocupació -variable que medeixen mitjançant la ratio entre el nombre de vegades que la persona està aturada i el nombre de setmanes d'atur l'any de l'enquesta que utilitzen (*Census Employment Survey* de l'any 1970). La probabilitat de deixar l'atur està negativament relacionada amb el salari ed reserva. De la mateixa manera, els perceptors de beneficis per atur presenten menors probabilitats d'abandonar l'atur degut a que tenen majors salaris de reserva i a que cerquen amb menor intensitat un nou lloc de treball.

Potser la conclusió més significativa d'aquest treball sigui el fet que una gran part de la diferència entre la probabilitat

d'ofertes salarials i pot finalitzar el període de prestacions, fets que tindran, sens dubte, una important incidència en el comportament del salari de reserva individual.

de deixar la feina entre perceptors i no perceptors ha d'atribuir-se a diferències en la intensitat de recerca d'aquests i no als diferents nivells del salari de reserva⁴¹, amb el que sembla perdre rellevància el fet que les prestacions afectin a l'establiment del salari d'acceptació.

Fishe (1982), per la seva banda, utilitza com a variables representatives del subsidi per atur el nivell de beneficis que obtenen els aturats, el nombre màxim de setmanes del període de compensació i una variable *dummy* que reflecteix el fet de si s'han exhaurit o no les prestacions. Això permet analitzar amb detall la tendència que segueix el salari de reserva al llarg de la durada del període d'atur i si el fet d'estar proper al moment de finalització de les prestacions té alguna incidència en el comportament individual.

El resultat és que un augment d'un dòlar en els beneficis per atur provoca un increment de 0,44 dòlars en el salari de reserva. A més, el salari de reserva es redueix 2,29 dòlars cada setmana de compensació, i el fet d'haver exhaurit les prestacions provoca una disminució de 26,2 dòlars en el salari d'acceptació.

⁴¹ Vegeu Warner, J.T.; Poindexter, C.; Fearn, R.M. (1980): pàg.231.

Altres treballs posteriors [vegeu Kiefer i Neumann (1979 i 1981)] condueixen a resultats en aquesta mateixa línia. Així, Kiefer i Neumann (1979) a partir d'una mostra d'aturats de manera permanent -no elegibles per a ser recontractats per l'empresa- especifica dos models -asumint constància o variabilitat en el temps dels salaris de reserva- en els què especifica els condicionants de la funció d'ofertes salarials -explicitada a través dels salaris obtinguts a la nova feina- i, a la segona equació, del salari de reserva. Els resultats porten a la conclusió de que la presència de beneficis per atur augmenta el salari de reserva establert. Un 10% d'increment en els beneficis eleva el salari de reserva un 3,8% en el supòsit de salaris constants o el 3,3% amb la hipòtesi de reducció dels salaris d'acceptació al llarg del temps. La comparació dels resultats dels dos models plantejats porta a la conclusió de que, efectivament, pot acceptar-se la hipòtesi de que els salaris de reserva es redueixen a mesura que transcorre el període d'atur, amb el que, la taxa d'escapament -aturats que troben feina en una setmana donada- s'eleva la llarg del temps [resultat contrari al que obtenen Kaitz (1970) i Marston (1975)].

Una ampliació del model anterior [Kiefer i Neumann (1981)] contempla la possibilitat de que existeixi una certa heterogeneïtat entre els individus -pot ser que no tots tinguin

la mateixa habilitat per contactar amb ofertes de treball. En aquest cas, un increment del 10% en les prestacions porta a un augment del salari de reserva del 2,1% i de l'1,6% amb salaris constants o decreixents, respectivament.

Més recentment, el treball de Narendranathan i Nickell (1985) planteja l'aproximació al model de recerca mitjançant una forma estructural⁴² obtenint resultats similars als anteriors. L'elasticitat mitjana del salari de reserva respecte a les prestacions per atur és de 0,13.

No obstant, no tots els treballs realitzats porten a la conclusió de l'existència d'un efecte -més o menys important- de les prestacions sobre el salari de reserva. Així, Feinberg (1978) obté que el conjunt de costos de recerca, entre els que es troba el volum de prestacions durant la situació d'atur, no tenen un efecte significatiu sobre el salari d'acceptació. Com el mateix autor indica, això pot deure's a que "els costos que s'expliciten no són importants en el conjunt dels costos de recerca, tenint el cost en guanys perduts el major impacte en l'elecció del salari mínim d'acceptació" [Feinberg (1978): pàg. 516].

⁴² La major part d'estudis empírics analitzen el model de recerca de feina a través de la seva forma reduïda donades les dificultats que comporta treballar amb la forma estructural: inclou l'equació de distribució d'ofertes salarials i la del salari de reserva i obliga a imposar hipòtesis sobre la distribució dels paràmetres del model.

Aquests estudis⁴³ plantegen l'anàlisi dels efectes de l'existència o no de prestacions durant el període d'atur de l'individu⁴⁴ però, en cap cas, s'analitza el concepte de ratio de reemplaçament o taxa de compensació.

Feldstein i Poterba (1984), en canvi, utilitzen com a variable explicativa la relació entre les prestacions rebudes per atur i el salari més elevat en la feina al llarg d'un període de temps⁴⁵ net d'impostos -ratio de reemplaçament o taxa de compensació. En aquest cas s'utilitza només una mostra d'individus que rebien el subsidi, de manera que els resultats no són comparables amb els anteriors treballs. El resultat és que un 10% d'augment en la ratio de reemplaçament condueix a increments de quatre punts percentuals en el salari de reserva⁴⁶.

⁴³ També és el cas d'altres treballs, com ara el de Lynch (1983) en el que s'obté una elasticitat del salari de reserva respecte a les prestacions per atur reduïda.

⁴⁴ Generalment a través d'una variable de caràcter binari que adopta valors 1 o 0 segons l'individu rebi o no el subsidi durant el període d'atur.

⁴⁵ Concretament, les prestacions per atur es refereixen al nivell de beneficis rebut en el moment de l'enquesta (maig de 1976), mentre el salari és el corresponent al nivell més elevat entre gener de 1974 i el moment de l'enquesta.

⁴⁶ Increment molt superior al trobat per Blau i Robins (1986). En aquest darrer cas un increment de deu punts percentuals en la ratio de reemplaçament augmenta el salari de reserva el 2,1% en el cas dels homes i 1,5% per a les dones.

El comportament del salari de reserva a mesura que s'allarga el període d'atur és un aspecte important. Això introdueix una certa dinamicitat en la conducta dels individus en el mercat de treball, donat que una tendència decreixent del salari establert amb la durada de l'atur és indicatiu de que les expectatives dels individus davant la possibilitat de trobar un nou lloc de treball es modifiquen⁴⁷.

Barnes (1975), en un intent d'esbrinar el comportament del salari de reserva amb el pas del temps, analitza els models plantejats per Mortensen (1970), McCall (1970) i Gronau (1971). El primer d'ells plantejava un model amb horitzó temporal infinit que donava lloc a que el salari de reserva es mantingués constant al llarg de la durada del període d'atur. En canvi, els altres dos models -encara que amb diferents explicacions- conclouen amb un salari de reserva decreixent amb la durada de l'atur.

Els resultats obtinguts per Barnes porten a la conclusió de que el salari es redueix amb la durada, però a una intensitat decreixent. Per tant, la idea del model de Mortensen queda

⁴⁷ A mesura que passa el temps, si els aturats no troben un lloc de treball adequat a les condicions que han establert es veuran incentivats a reduir l'umbral salarial fixat. Aquesta reducció pot ser igual a mesura que passen les setmanes o, de manera més realista, pot pensar-se que s'anirà accentuant a mesura que s'apropa el moment de la finalització del dret a rebre prestacions per, posteriorment, fixar un salari que es mantindrà constant encara que s'allargui l'atur.

eliminada. L'especificació d'un model en el que s'inclouen com a variables independents la durada de les feines anteriors i les expectatives d'ofertes acceptables permet determinar si l'explicació vàlida és la de Gronau o la de McCall. El resultat verifica aquest últim model: la flexibilitat del salari de reserva és un 11,4% més gran en els aturats amb pitjors expectatives sobre ofertes de treball acceptables. A més, aquestes expectatives negatives augmenten amb la durada del període d'atur. Quan la durada augmenta un mes, la probabilitat de tenir pitjors expectatives s'incrementa 8,15 punts.

La reducció del salari de reserva a mesura que s'allarga l'atur es veu confirmada, també, a Stephenson (1976). Aquí s'analitza el comportament d'una mostra d'homes joves -de 18 a 21 anys- aturats. L'equació corresponent al salari de reserva condueix a afirmar que es produeix una reducció d'aquest amb la durada del període d'atur. Concretament, cada mes d'atur porta a una disminució del salari de reserva del 0,06%, valor considerablement inferior al 0,3% de Kasper (1967). Els mateixos autors justifiquen aquestes diferències en base als següents factors: la durada mitjana de la mostra utilitzada per Kasper és de més de set mesos mentre la de l'estudi actual és de dos mesos; Kasper mesura el salari sol·licitat i no el de reserva (aquest és inferior al primer); el model simultani utilitzat a Stephenson

inclou variables que poden mitigar l'impacte de la durada sobre el salari de reserva.

Segons Burdett i Viswanath (1988) la causa que provoca la disminució del salari de reserva⁴⁸ amb la durada del període d'atur és el mateix procés de selecció en el mercat de treball. Ja que la informació sobre la distribució de les ofertes salarials no és perfecta, quan un individu rep una oferta salarial molt més baixa del que esperava reduirà el seu salari de reserva i romandrà en atur. En canvi, si l'oferta és molt més elevada augmentarà el salari de reserva però, amb tota probabilitat, acceptarà la feina oferida. D'aquesta manera, pot parlar-se d'una dependència temporal negativa del salari de reserva.

Aquest conjunt de treballs citats consideren que l'aspecte que inclina a l'individu a l'acceptació o no d'un lloc de treball és el nivell de guanys salarials que obtindrà a la nova feina. No obstant, amb això, s'estan omitint un conjunt de factors més subjectius, lligats al lloc de treball, que poden tenir, també,

⁴⁸ Sobre aquest punt ha d'assenyalar-se que en el capítol IV s'analitzaran -en el marc del model teòric de recerca de feina- amb major detall les diverses situacions que condueixen a una disminució del salari de reserva a mesura que s'allarga l'atur.

una incidència significativa⁴⁹. No obstant, això no invalida l'anàlisi efectuat, ja que l'individu fixarà el seu salari de reserva en funció de les característiques, tant econòmiques com laborals i socials, del lloc de treball que desitja acceptar.

En definitiva, l'acceptació d'una feina depèn de la consideració que l'individu tingui d'ella. Suposant que els treballs poden dividir-se en atractius o no atractius -seguint la classificació de Groot (1990)- "el salari d'acceptació d'una feina no atractiva és més gran que el d'una feina atractiva. La probabilitat d'escapament a una feina no atractiva serà més petita que la probabilitat de sortir cap a un treball atractiu" [Groot (1990): pàg. 254].

Groot classifica com treballs atractius les feines permanents, amb un nivell d'ocupació⁵⁰ per sobre de l'anterior lloc de treball, amb un temps emprat en desplaçaments inferior a una hora diària i feines a temps complet. Els treballs que tinguin les característiques contràries es consideren no atractius.

⁴⁹ Sense que amb això es negui la gran influència que té en el moment de decidir si s'accepta un treball o no la remuneració salarial associada a aquest.

⁵⁰ La classificació per nivells d'ocupació es basa en la complexitat i dificultat de les tasques que comporta el treball.

L'estimació de la probabilitat de re-ocupació segons les característiques del nou lloc de treball -que com s'ha indicat influeixen en la fixació del salari de reserva- condueix a la conclusió de que les prestacions per atur no tenen efecte en la probabilitat de re-ocupació. De la mateixa manera, no pot parlar-se de que la durada del període d'atur afecti a la probabilitat de trobar i acceptar una nova feina⁵¹.

El càlcul de la probabilitat condicional d'obtenir un determinat tipus de feina donat que s'ha trobat un lloc de treball indica que l'efecte de les prestacions per atur -i, en general, totes les variables renda- és petit.

⁵¹ Aquest resultat és contrari a l'obtingut en els treballs que analitzen la probabilitat de re-ocupació sense dur a terme una distinció per tipus de feina, el que, com s'indica a Groot (1990) pot indicar la presència d'heterogeneïtat no observada entre els diversos tipus de feina.

**4. CONSEQUÈNCIES DE LES DISTORSIONS PROVOCADES
PER LES PRESTACIONS PER ATUR**

Les possibles distorsions que es produeixen en la conducta dels individus que actuen en el mercat de treball com a conseqüència de l'existència d'un determinat nivell de prestacions per atur poden manifestar-se en diversos aspectes.

Sense cap mena de dubte, el factor clau serà les possibles conseqüències que pugui tenir sobre la durada del període d'atur dels individus, és a dir, l'anàlisi de si el fet d'estar rebent un subsidi pot fer que l'individu es mostri més selectiu en el moment de decidir si accepta o no un determinat lloc de treball. En cas afirmatiu -provocat per l'elevació del salari de reserva- la persona en situació d'atur estarà rebutjant feines -i, lligades a elles, ofertes salarials- que, de no existir el subsidi d'atur, acceptaria. Per tant, romandrà un major període de temps en la situació d'atur fins que trobi el lloc de treball adequat a les seves condicions.

Aquest ha estat l'anàlisi més freqüent en la literatura sobre el tema dels possibles efectes de les prestacions per atur. No obstant, poden donar-se altres conseqüències d'aquest procés descrit.

A més, sembla existir un cert consens en determinar un cert efecte positiu, encara que petit, de l'existència de prestacions en la durada de l'atur entre els diversos treballs. En aquest tipus d'anàlisi han de tenir-se en compte les pròpies característiques del sistema de prestacions del país objecte de l'estudi. Els costos que implica una major durada de l'atur no són equivalents per un sistema que relaciona el nivell de beneficis amb el salari rebut amb anterioritat que en un altre de quota fixa. Segons Mavromaras (1987), -i, partint d'un model en què els salaris romanen constants al llarg del temps-, els sistemes que fixen les prestacions com un percentatge del salari anterior són menys costosos i requereixen una menor despesa per un volum d'atur que els sistemes de quota fixa.

És cert que si l'individu adopta criteris d'acceptació més estrictes⁵² serà més reaci a acceptar les primeres ofertes de feina que li apareguin. No obstant, aquesta major selecció en l'acceptació de la nova feina pot conduir a un treball amb una major retribució salarial i amb unes condicions laborals més adequades als requeriments de l'individu aturat. D'això se'n

⁵² Entenent aquests criteris en un sentit ampli i no únicament en el que es refereix al nivell salarial de la nova feina. Malgrat això, podria pensar-se que un altre tipus de factors -com ara les condicions sòcio-laborals, l'estabilitat de la feina, entre altres- acaben expresant-se en forma d'un nivell salarial sol·licitat superior. Quan això no és així, pot ocórrer que l'individu estigui disposat a acceptar un menor nivell salarial a canvi d'unes millors condicions en altres aspectes.

dedueix que un altre punt important de l'anàlisi és els efectes de l'existència de prestacions en el salari rebut en la situació posterior a l'atur, és a dir, en el nou lloc de treball després del període d'atur.

Ambdós seran els aspectes tractats en els següents apartats d'aquest capítol, encara que no per això ha de deduir-se que són les úniques possibles conseqüències que es desprenen de l'existència d'un determinat nivell de prestacions⁵³.

Per altra banda, s'ha assenyalat sovint que les experiències d'atur llargues són vistes de forma negativa per futurs treballs, amb el que un llarg període d'atur podria causar una major probabilitat d'atur. No obstant, Heckman i Borjas (1980) no troben evidència empírica de que això sigui així i no sembla desprendre's -de l'estimació del model- que els successos anteriors d'atur ni la durada d'aquest afectin al comportament futur en el mercat laboral.

⁵³ Així, un altre aspecte interessant, encara que insuficientment analitzat a la literatura, és el possible efecte de les prestacions d'atur en les migracions dels treballadors [vegeu, per exemple, DaVanzo (1978); Goss i Paul (1990); McHone i Rungeling (1993), entre altres].

4.1. Efectes sobre la durada del període d'atur

El fet de que els individus aturats -com a conseqüència de la presència de prestacions econòmiques durant l'atur- elevin el seu salari d'acceptació tindrà com a resultat que la durada de cada període d'atur serà superior. En establir un salari de reserva superior rebutjaran més ofertes de treball que el que succeïria si no existissin les prestacions, de manera que, el període de temps que dediquen a la recerca d'una feina acceptable -durada del període d'atur- serà més llarga.

Potser sigui aquest aspecte -el dels possibles efectes de les prestacions sobre la durada de l'atur- un dels més analitzats en la literatura econòmica sobre el tema. Els enfocaments adoptats pels diferents treballs són diversos, tot i que pràcticament tots ells⁵⁴ parteixen d'una base comuna: la utilització de dades individualitzades que permetin l'estudi de les reaccions dels individus davant la presència -quan únicament s'analitza si el fet de rebre el subsidi afecta a la durada- o l'augment -models que introdueixen la variable ratio de reemplaçament (relació entre prestacions i salari anterior) o la

⁵⁴ Unicament cal citar algunes excepcions. Així, Chapin (1971) utilitza un model de panel de dades, en el qual adopta un enfocament de caràcter més agregat, per avaluar els efectes que el nivell de beneficis i la durada màxima d'aquests poden tenir en la durada del període d'atur. Un altre cas és el de Björklund (1978) en el que s'analitza la durada mitjana de l'atur per el cas de Suècia entre els anys 1965 i 1976.

quantitat rebuda durant l'atur com a variables explicatives- de les prestacions durant el període d'atur.

Els estudis sobre aquest aspecte parteixen d'un model en què la variable dependent és la durada (nombre de setmanes) de l'atur⁵⁵ i com a variables explicatives s'introdueixen un conjunt de variables sòcio-demogràfiques i econòmiques entre les que hi figura la ratio de reemplaçament o una variable binària indicativa de si l'individu té dret a prestacions o no.

Les possibles distorsions introduïdes per l'existència de prestacions durant el període d'atur tenen lloc com a conseqüència de la disminució dels costos de recerca que això implica. Això pot provocar que l'individu tingui menys incentius a acceptar un lloc de treball i, per tant, s'allargui la durada del període d'atur. Així, Mellow (1978) obté que una disminució

⁵⁵ En aquest punt és important assenyalar que bona part dels treballs es troben amb la dificultat de no disposar de les dades de durada de períodes complets d'atur, sinó que únicament es dispoa del nombre de setmanes que l'individu porta en la situació d'atur fins el moment de l'enquesta. La conseqüència d'això és que, com es veurà posteriorment, ha d'utilitzar-se una metodologia d'estimació adequada al cas de variables censurades o truncades. El mateix ocorre en aquells treballs que introdueixen el nombre de setmanes d'atur compensat, variable que està censurada en el nivell corresponent a la durada màxima de les prestacions (període màxim d'elegibilitat).

dels costos de recerca⁵⁶ comporta un increment en la durada del període d'atur.

No hi ha dubte de que un dels principals aspectes d'aquests tipus d'estudis -a més de la pròpia mesura de la ratio de reemplaçament en els casos en què aquests s'introdueix com a variable explicativa- rau en la definició de la durada del període d'atur. Sobre aquest aspecte, Akerlof i Main (1981) plantegen l'existència de tres mesures diferents de la durada de l'atur. Seguint la figura 1.1. [vegeu Akerlof i Main (1981): pàg. 1004] -en la que es representa un exemple de diverses situacions pel que fa a la localització temporal dels períodes d'atur individuals- poden expressar-se les tres mesures de la durada de l'atur.

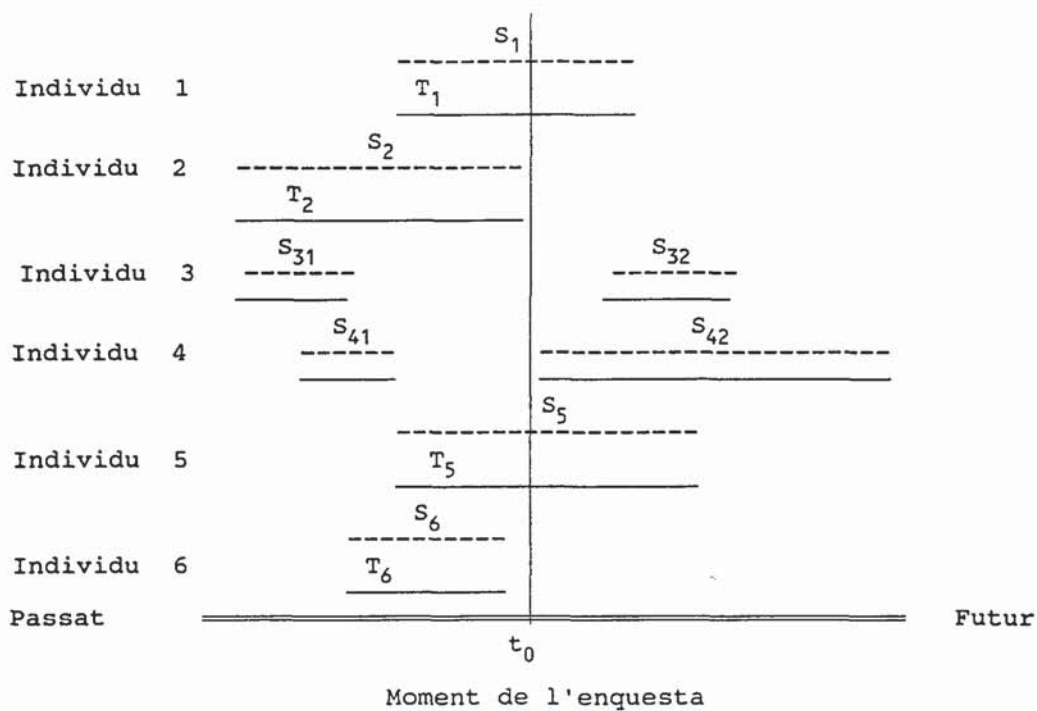
La primera de les mesures de durada consisteix a considerar el temps que porten en situació d'atur les persones aturades en el moment que es fa l'enquesta (t_0). A la figura 1.1 en el moment t_0 l'individu 1 porta en situació d'atur un període igual a T_1 . En canvi, els individus 3 i 4 no es consideren en aquesta primera forma de calcular la durada mitjana de l'atur ja que no es troben

⁵⁶ Pot considerar-se que els ingressos obtinguts durant el període de recerca equivalen a la diferència entre el salari que rebia el treballador en la feina anterior i el seu salari esperat (estimat a través d'una equació salarial).

en situació d'atur en el moment en que es realitza l'entrevista. Així, la durada mitjana de l'atur -seguint la notació d'Akerlof i Main- serà:

$$T = (T_1 + T_2 + T_5 + T_6) / 4$$

Figura 1.1. Diverses situacions d'atur

La segona de les formes de mesurar la durada de l'atur té en compte el fet de que la durada que els individus declaren en el moment de l'entrevista no és el període complet d'atur. Seguint amb el cas de l'individu 1, mentre la durada declarada en l'entrevista és T_1 , el seu període complet d'atur tindrà una durada més gran (S_1). En aquest cas, la durada mitjana dels períodes d'atur complets és:

$$S_{EW} = (S_1 + S_2 + S_5 + S_6) / 4$$

Finalment, la tercera de les possibles maneres assenyalades pels autors citats té en compte no solament els períodes d'atur que succeeixen en el moment de l'entrevista, sinó tots aquells que es produeixen en un període de temps donat. Seguint l'exemple de la figura 1.1:

$$S_{TW} = (S_1 + S_2 + S_{31} + S_{32} + S_{41} + S_{42} + S_5 + S_6) / 8$$

En una situació d'estat d'equilibri un individu té una probabilitat uniforme de ser entrevistat en qualsevol moment del

seu període d'atur. Per això, en aquesta situació, pot considerar-se que la durada dels períodes complets d'atur és el doble de la durada declarada, és a dir, $S_{EW} = 2T$.

El càlcul d'aquestes durades en el cas d'Estats Units per al període comprés entre 1948 i 1978, indica que la durada dels períodes complets és molt més gran⁵⁷ que la durada en la que es consideren tots els períodes d'atur. Una font de distorsió en el càlcul de la durada mitjana del període d'atur [Akerlof i Main (1980)] resideix en el fet que un volum important d'individus experimenten curts però freqüents períodes d'atur. La llargada dels episodis d'atur simples és més gran que la dels episodis múltiples.

Malgrat això, com Salant (1977) ha indicat, la durada esperada dels períodes complets d'atur pot ser més gran o més petita que la durada dels períodes interromputs⁵⁸ en funció de les taxes d'escapament. Això es deu a que, juntament al biaix provocat pel fet de tractar-se de períodes no complets d'atur, existeix un biaix en la direcció oposada -en línia amb la

⁵⁷ Al llarg de tot el període analitzat en el treball d'aquests autors, la durada dels períodes complets d'atur $-S_{EW}-$ és entre tres i quatre vegades més gran que la durada calculada mitjançant la consideració de tots els períodes esdevinguts en un any $-S_{TW}$.

⁵⁸ Aquella que s'obté de la durada declarada pels individus en el moment de l'entrevista.

distorsió apuntada a Akerlof i Main (1980)- degut a que els períodes més llargs d'atur tenen una oportunitat més gran de ser mesurats a l'enquesta, amb el que s'incrementa la durada mitjana calculada. D'aquesta manera, si existeix una probabilitat d'escapament de l'atur creixent al llarg del període d'atur, la llargada esperada dels períodes complets és més gran que la dels períodes interromputs; si la probabilitat d'escapament és constant, les dos mesures coincideixen; i, finalment, si la taxa d'escapament es redueix amb la durada de l'atur, la durada dels períodes interromputs és més gran que la dels complets.

Seguint aquesta línia, Bowers (1980) duu a terme el càlcul de les durades esperades dels períodes complets d'atur pel cas dels Estats Units entre 1968 i 1979 i les compara amb la durada dels períodes interromputs que s'obtenen de les dades de l'enquesta. D'això se'n dedueix que la durada dels períodes complets és inferior a la dels períodes interromputs amb el que pot afirmar-se que, en aquest cas, el biaix degut a la llargada dels períodes d'atur -per la probabilitat superior de ser captats a l'enquesta- és més gran que el biaix provocat per tractar-se de períodes no complets d'atur. És a dir, i segons la idea de Salant, es tracta d'una situació en la que les taxes d'escapament es redueixen a mesura que s'allarga el període d'atur.

La hipòtesi bàsica de la que parteixen aquests treballs, com ja s'ha indicat, és que un major salari de reserva -provocat com a conseqüència de l'existència o augment de les prestacions per atur- condueix a una durada de l'atur més llarga. Les dificultats d'obtenir una mesura adequada del salari de reserva establert per l'individu en la major part d'enquestes impedeix que aquesta variable sigui inclosa dins el procés d'estimació⁵⁹.

Els efectes que pugui tenir l'existència o reconeixement d'un determinat volum de prestacions econòmiques durant el període d'atur, és a dir, l'existència de prestacions per atur, poden deure's a diversos factors. En primer lloc, i com a aspecte fonamental, la quantia de la prestació⁶⁰, com ja s'ha assenyalat, pot reduir els costos de recerca i, amb això, allargar la situació d'atur. Un altre possible tret de la regulació de les prestacions que pot afectar a la durada de l'atur és el període de temps màxim durant el qual pot rebre's el subsidi, és a dir, la durada màxima de les prestacions.

⁵⁹ En aquest punt ha de citar-se el treball de Stephenson (1976). En ell es planteja una equació per comprovar la relació entre el salari de reserva i la durada del període d'atur. El resultat és indicatiu de que un major salari de reserva condueix a majors durades del període d'atur, mentre uns costos de recerca superiors porten a durades més curtes.

⁶⁰ Tant si es mesura pel volum de beneficis com per la relació existent entre la quantitat rebuda en el moment de l'atur i el salari que es rebia amb anterioritat a aquesta situació -ratio de reemplaçament.

El fet d'haver d treballar amb dades de durada de l'atur introdueix una possible font d'error a l'estimació. Per una banda, i com ja s'ha apuntat, les enquestes ofereixen dades de durades incompletes, censurades en el moment de l'entrevista, de manera que es desconeix la situació de l'individu amb posterioritat a aquesta⁶¹. A més, no és aquest tipus d'informació l'únic que presenta problemes amb la variable durada. La utilització, de manera alternativa, de registres administratius relatius a la durada del període d'atur compensat comporta, també, una durada de l'atur censurada. En aquest cas, la informació es refereix exclusivament al període de temps durant el qual es reben prestacions, mentre que es desconeix la situació individual amb posterioritat a la finalització dels beneficis.

Per altra banda, utilitzar les dades d'entrevistes realitzades a individus comporta sempre un error derivat de la veracitat o no de les respostes.

⁶¹ Una possible via de solució és disposar de bases de dades corresponents a una enquesta realitzada periòdicament, amb el que és possible -per als individus que corresponguin a la mostra comuna a totes elles- realitzar un seguiment del període d'atur complet dels individus.

4.1.1. Efectes del nivell de prestacions

Els treballs existents que analitzen l'efecte de la quantia de les prestacions poden descomposar-se en:

- el bloc d'estudis que plantegen les conseqüències d'un increment determinat del volum de prestacions i que, per tant, incorporen com a variable independent la quantia rebuda en concepte de subsidi; i
- el conjunt de treballs que tenen en compte la ratio entre la quantia rebuda durant l'atur i els guanys salarials que es rebien amb anterioritat, de manera que, els increments en la quantia de la prestació es prenen en termes relatius respecte al salari anterior.

Els resultats obtinguts en els diversos treballs⁶² no són plenament comparables donat que les mostres sobre les que es realitza l'estimació no són equivalents, tant per raons d'àrea geogràfica com per sexe o edat. Malgrat això, dels resultats obtinguts en tots ells pot deduir-se que l'elasticitat de la

⁶² El detall sobre mètodes d'estimació, mostres emprades, variables independents contemplades i resultats de cadascun d'ells pot trobar-se a l'apartat 4.3 d'aquest capítol.

durada del període d'atur enfront a un increment de la quantia de les prestacions no és molt elevada, tot i que no pot negar-se l'existència d'un cert efecte. És a dir, sembla existir una certa relació positiva entre el nivell de prestacions i el temps que els individus romanen aturats. Quan s'incrementa la quantia reconeguda en concepte de prestació per atur, els individus tendeixen a allargar la seva estància a l'atur.

A més dels treballs que inclouen de forma explícita la quantia de beneficis rebuda o la ratio de reemplaçament, existeix un altre grup d'estudis en els que, en la major part de casos per manca de dades fiables sobre prestacions i salaris, únicament s'inclou com a variable representativa d'aquestes una *dummy* que adopta valors 1 o 0 en funció de si l'individu rep o no el subsidi per atur. En aquest cas, ha de remarcar-se que l'efecte sobre la durada del període d'atur sembla ser molt superior. Això seria indicatiu de que l'efecte fonamental sobre la durada del període d'atur es produeix com a conseqüència de la pròpia elegibilitat per rebre les prestacions, mentre que una vegada es rep el subsidi, els posteriors increments que puguin produir-se tindran un efecte molt menor sobre la durada del període d'atur.

La incidència de les prestacions per atur -i, concretament, d'un increment d'aquestes- en la durada de l'atur pot estar

condicionada per factors demogràfics com pot ser el sexe o l'edat. Així, Ehrenberg i Oaxaca (1976) duen a terme l'estimació d'un model per diversos grups demogràfics: homes de 45 a 59 anys, homes joves de 14 a 24 anys, dones de 30 a 44 anys i dones d'entre 14 i 24 anys. L'efecte més significatiu (un increment de 0,15 punts en la ratio de reemplaçament eleva la durada de l'atur per aquest grup 1,5 setmanes) s'obté pel col·lectiu d'homes d'edat més gran i, més específicament, per aquells que canvien d'empresari després del període d'atur, és a dir, no són recontractats a la mateixa feina que tenien amb anterioritat al període d'atur⁶³. L'efecte també és important, encara que molt menor (de 0,5 setmanes) per a les dones d'edat més jove, mentre els dos grups demogràfics restants presenten un resultat sensiblement inferior. Això es veu confirmat per les dades estadístiques que, com assenyala Sandell (1980), indiquen que la durada mitjana del període d'atur per a les dones és més curta que en el cas del col·lectiu masculí.

⁶³ Ja s'ha indicat anteriorment com, pel col·lectiu d'individus que es troben en situació d'acomiadament temporal i, per tant, esperen ser recontractats per la mateixa empresa, l'efecte que puguin tenir les prestacions per atur és molt petit.

4.1.2. Efectes de la durada potencial de les prestacions

Juntament a la quantia atorgada en concepte de prestació durant l'atur, un altre factor que ha de destacar-se i tenir-se en compte és la influència que pot exercir la durada màxima de les prestacions per atur. Donat que aquestes es concedeixen, generalment, per un període de temps limitat, sembla raonable pensar que en el moment de la finalització del dret a rebre els beneficis els individus estaran més disposats a acceptar un lloc de treball.

Diversos treballs, entre els quals mereixen citar-se els de Holen (1977) i Classen (1979), conclouen, de manera general, que una major durada potencial dels beneficis condueix a períodes més llargs d'atur.

Moffit i Nicholson (1982) obtenen que les modificacions en la durada potencial tindran un efecte positiu per aquelles persones que hagin exhaurit el període de prestacions i, en canvi, no tindran conseqüències per a la resta d'individus. Una setmana més de durada potencial comporta 0,01 setmanes més d'atur

per aquells que han arribat al punt de finalització de les prestacions⁶⁴.

Per la seva banda, Moffit (1985) obté que una setmana més de durada potencial dels beneficis implica 0,15 setmanes més en la durada del període d'atur. L'autor assenyala que aquest efecte desincentiu és més acusat en períodes amb taxes d'atur elevades, donada la interrelació entre la durada màxima potencial de les prestacions i la taxa d'atur existent en un moment de temps determinat⁶⁵.

Del conjunt de treballs existent no pot extreure's una conclusió clara sobre si l'efecte nociu del sistema de prestacions sobre el comportament individual es deu més a la quantia atorgada com a prestació o al període de temps durant el qual es té dret a rebre-la. En aquest sentit, Katz i Meyer (1990a) es plantegen l'anàlisi de la possibilitat de que una part de les diferències existents entre les durades dels períodes d'atur dels països europeus i Estats Units es deuen a les divergències en el sistema de prestacions. La comparació dels

⁶⁴ No obstant, ha d'assenyalar-se que la consideració en aquest model de l'efecte sobre la probabilitat d'exhaurir les prestacions condueixen a un resultat sensiblement superior: 0,1 setmanes.

⁶⁵ Generalment, en moments en que la taxa d'atur és elevada, els increments i ampliacions del sistema de prestacions són més grans degut a la pressió social que implica el tenir una societat amb un elevat volum d'individus en situació d'atur.

sitemes d'ambdues àrees geogràfiques indica que les majors diferències es produeixen en l'apartat de la durada màxima potencial reconeguda, i no tant en el nivell de prestacions atorgat. La simulació dels efectes de modificacions en el nivell de beneficis i en la durada màxima d'aquests indica que l'efecte d'aquesta última és més gran que el canvi en el volum de prestacions. Concretament, una setmana addicional de durada potencial condueix a 0,16-0,20 setmanes més d'atur.

4.2. Efectes sobre el salari de la nova ocupació

Un del aspectes tal vegada menys analitzats⁶⁶ en la literatura sobre el tema és la possibilitat de que el període de recerca condueixi a una millor situació de feina, mesurada a través dels salaris rebuts en el nou lloc de treball.

L'individu, ja que disposa d'un volum de recursos -que d'un altra manera no tindria- durant la situació d'atur, pot dedicar-los a un procés de recerca més efectiu, utilitzant un major nombre de canals de recerca o esperant més temps -allargant la durada del període d'atur- per acceptar una oferta de feina. Això

⁶⁶ Degut, en bona part, a la inexistència o dificultats per a l'obtenció de dades sobre el salari que els individus aturats reben en el nou lloc de treball.

sembla que conduirà a que la feina finalment acceptada tingui unes millors condicions salarials⁶⁷.

Donat que no només el salari és indicatiu de les millors condicions laborals, Burgess i Kingston (1976) analitzen una mesura de guanys que pretén captar tant el nivell salarial com el grau d'estabilitat en la feina -a través de la variable guanys durant un any després de l'atur. Per intentar evitar l'efecte que pugui tenir sobre el salari l'estoc de capital humà incorporat pels diversos treballadors introdueixen en la regressió una variable de caràcter estratègic: els guanys l'any anterior a l'atur, sota la hipòtesis que el capital humà de l'individu no pot haver-se modificat substancialment entre el període anterior a l'atur i el posterior.

Els resultats indiquen que tant unes prestacions més generoses com una durada més llarga del període de temps màxim durant el que poden rebre's comporten un increment substancial del salari rebut a la nova feina. És a dir, les prestacions més generoses o més llargues faciliten que el treballador resisteixi

⁶⁷ El problema, en aquest cas, sorgeix quan la millora en el lloc de treball trobat no es manifesta en uns guanys superiors, sinó que es tradueix en una situació laboral més adequada o en un treball més agradable per a l'individu. En aquests casos, la dificultat per mesurar aquestes millores en el lloc de treball poden distorsionar els resultats que s'obtenen en utilitzar, únicament, el nivell salarial de la nova feina.

en major mesura les pressions a reduir el seu salari de reserva i acceptar feines pitjor pagades o més inestables.

En aquest cas, els resultats dels diversos treballs són més confusos que en l'anàlisi sobre els efectes de les prestacions en la durada del període d'atur.

A més d'analitzar l'efecte de les prestacions, en certs casos també s'ha plantejat la possibilitat d'esbrinar si una durada màxima més llarga de les prestacions pot tenir un cert efecte en els salaris rebuts en el nou lloc de treball. Així, per exemple, Burgess i Kingston (1976) i Holen (1977) obtenen que l'extensió de la durada potencial de les prestacions condueix a una millora salarial en el nou lloc de treball.

Malgrat això, no hi ha dubte que quan més temps porti l'individu en situació d'atur més difícil li serà trobar un bon lloc de treball⁶⁸.

Per altra banda, l'efecte que les prestacions per atur puguin tenir sobre els guanys que rebí l'individu en el nou lloc

⁶⁸ Una raó que pot explicar aquesta situació és que els empresaris es mostren més reactes a contractar un individu quan porta un llarg període de temps en situació d'atur. La causa rau en que això és considerat com un indicatiu de les característiques professionals i productives d'aquella persona. Per altra banda, també existeix un cert problema d'obsolescència del capital humà de l'individu aturat.

de treball pot estar molt condicionat per l'edat i el sexe de l'individu. Una anàlisi interessant en aquest sentit és, com s'ha indicat anteriorment, el d'Ehrenberg i Oaxaca (1976)⁶⁹. Els efectes de les prestacions queden circumscrits als grups de major edat i l'efecte és molt més gran en el cas del col·lectiu d'homes⁷⁰. En canvi, l'efecte no és significatiu per homes ni dones joves. En ambdós casos, segons els autors, els increments que puguin efectuar-se en les prestacions per atur serviran per subsidiar una recerca improductiva o per fomentar el lleure, efecte que serà més accentuat en el cas de les dones joves ja que, com s'ha vist abans, era un col·lectiu afectat per un sensible augment de la durada del període d'atur que, en canvi, com s'assenyala ara, no condueix a una millora salarial substancial.

L'explicació d'aquestes diferències en els resultats per sexes i edats pot venir de la mateixa situació familiar de l'individu. En general, els homes i dones d'edat adulta tenen majors responsabilitats familiars que els col·lectius de menor edat, fet que farà que l'individu dediqui les majors prestacions

⁶⁹ Mitjançant un model de dos equacions en el que es determina de forma conjunta el comportament de la durada de l'atur -analitzada en l'apartat anterior- i dels guanys post-atur.

⁷⁰ Concretament, un augment de 0,1 en la ratio de reemplaçament eleva el salari post-atur un 7% pels homes de 45 a 59 anys i un 1,5% en el cas de les dones de 30 a 44 anys.

atrogades o la durada més llarga d'aquestes a buscar una feina millor remunerada. Donats els resultats obtinguts per als mateixos autors en l'anàlisi de l'efecte sobre la durada⁷¹, podria concloure's que en el cas dels homes de major edat un increment de les prestacions condueix a una major durada de l'atur però que s'utilitza en una recerca productiva, ja que el resultat d'ella és un salari sensiblement superior al que es rebia en la feina perduda.

A més de les possibles diferències entre la situació dels individus en la nova feina com a conseqüència de l'edat, sexe i estat civil, pot pensar-se que el comportament dels individus per acceptar una feina serà diferent segons es trobin prop del moment de finalització de les prestacions o no. En aquest sentit, Podgursky i Swaim (1987) analitzen el conjunt de factors que influeixen en els salaris rebuts amb posterioritat a la situació d'atur. Els resultats indiquen que els salaris per aquells que reben beneficis sense arribar a exhaurir-los i per als que no reben prestacions són significativament diferents. Malgrat això,

⁷¹ Recordi's que en aquell cas el col·lectiu més afectat eren els homes de 45 a 59 anys.

els individus que han exhaurit el dret a rebre el subsidi mostren una sensible pèrdua en el nivell de guanys salarials⁷².

Per altra banda, i com a aspecte addicional, Addison i Portugal (1989) analitzen els efectes de la durada de la feina anterior i del període d'atur en els nivells salarials obtinguts en el nou lloc de treball. L'evidència dels resultats és indicativa de que la durada de la feina que tenia abans està directament associada amb majors salaris en el nou lloc de treball i que un període d'atur més llarg té com a conseqüència una sensible reducció salarial⁷³.

En general, pot afirmar-se que les anàlisis que tenen com a objectiu avaluar l'impacte de les prestacions per atur en el salari obtingut en el nou lloc de treball no obtenen uns resultats concluent sobre la direcció d'aquest impacte i la seva significació. Una altra línia d'anàlisi, tot i que relacionada amb aquesta, és la que pretén analitzar la diferència en la productivitat de la recerca quan l'individu està ocupat i quan

⁷² Això s'explica perquè amb aquesta variable s'està capturant l'efecte de l'atur de llarga durada. Els individus que porten un període de temps llarg en situació d'atur -i que, per tant, hauran exhaurit el dret a rebre prestacions- tenen més dificultats per trobar un lloc de treball -per l'obsolescència del capital humà i la reticència dels empresaris- i les ofertes que reben són, generalment, feines pitjor remunerades.

⁷³ Segons això, encara que el període d'atur sigui utilitzat per una recerca intensa de feina, això no conduirà a un increment en els guanys salarials rebuts.

busca una feina durant la situació d'atur [Black (1980), Kahn i Low (1982), entre altres]. D'arribar a la conclusió de que la recerca és més efectiva durant la situació d'atur, podria pensar-se que part de la responsabilitat d'aquesta major eficiència és deguda a l'existència d'un cert nivell de prestacions durant aquest període que permet dedicar majors esforços al procés de recerca de feina⁷⁴. No obstant, l'evidència empírica sembla conduir en la major part de casos als resultats contraris [vegeu Black (1980): pàg. 227]. Malgrat això, Kahn i Low (1982) apunten la possibilitat de que aquests resultats siguin deguts a l'existència d'un biaix de selecció⁷⁵ que no ha estat considerat en estudis anteriors. Si no es considera aquest problema, el resultat és que "la recerca mentre està ocupat està associada amb majors ofertes salarials esperades que la recerca durant la situació d'atur..." [Kahn i Low (1982): pàg. 234]. Els resultats obtinguts tenint en compte aquest biaix, porten a

⁷⁴ L'individu que està aturat disposa d'un major marge temporal per dur a terme l'activitat de recerca de feina, mentre que la persona que cerca quan encara està ocupada només disposa d'algunes estones lliures. No obstant, els recursos financers de que disposen els que encara estan treballant són, generalment, més elevats que els que tenen a la seva disposició els individus que es troben en situació d'atur. En aquest sentit, les prestacions compensen, en part, aquesta diferència de recursos econòmics.

⁷⁵ Biaix que apareix com a conseqüència de que els termes d'error de les equacions de salaris obtinguts en la nova feina estan correlacionats amb les influències no mesurables en l'elecció del mètode de recerca. És a dir, pot ocórrer que els individus que trien cercar mentre estan aturats siguin sempre aquells que obtenen majors salaris del procés de recerca durant l'atur en relació a la recerca durant la feina, o viceversa.

l'afirmació de que els aturats obtenen millors salaris que aquells individus que cerquen mentre estan treballant.

**ANNEX 1.1. ESQUEMA DELS PRINCIPALS ESTUDIS EMPIRICS SOBRE
ELS EFECTES DE LES PRESTACIONS PER ATUR**

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Kasper (1967)	Minnesota Department of Em- ployment Security Abril a Set. 1961	diferència relativa entre el salari del darrer treball i el sol·licitat	durada del període d'atur	MQO	els treballadors que han estat en atur menys de 6 mesos sol·liciten un salari major que el que tenien i, des d'ales- hores, estan dis- posats a reduir- lo (0,3% per mes) fins que porten dos anys en atur
Chapin (1971)	Estats Units Diverses 1962 a 1967	durada del període d'atur compensat	taxa d'atur coberta per les prestacions, ratio de reemplaça- ment, durada màxima de les prestacions, percentatge de no- blancs, grau d'urba- nització i vuit va- riables dummy en funció de la regió	MQO per cada any i agregació en panel	un augment d'una setmana en la du- rada màxima de les prestacions allarga la durada de l'atur en 0,1 setmanes i l'in- crement del 1% en la ratio de reem- plaçament ho fa en 0,05 setmanes

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
MacKay i Reid (1972)	West Midlands Indústria d'enginyeria 1966 a 1968	durada de l'atur	edat, estat civil, qualificació professional, estratègia de recerca i intensitat, pagament per acomiadament, prestacions per atur i taxa de vacants	MQO	un increment en les prestacions d'un dòlar/setmana allarga la durada de l'atur en prop mitja setmana, mentre els pagaments per acomiadament no tenen un efecte significatiu. Una major intensitat de recerca, iniciar-la abans de l'atur, una estratègia que sigui menys selectiva condueixen a menor durada
Barnes (1975)	Estats Units Employment Service 1962	salari de reserva	durada de l'atur, edat, expectatives sobre ofertes de feina, durada del treball anterior més llarg i el nombre de feines des de llavors fins el moment de l'enquesta	MQO	el salari de reserva es redueix amb la durada de l'atur: un mes més porta a un salari 0,9 punts menor. Aquesta reducció és major per als que tenen pitjors expectatives y aquestes empitjoren amb la durada

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Ehrenberg i Oaxaca (1976)	Estats Units National Longitudinal Survey 1966 a 1971	durada del període d'atur	raça, edat, estat civil, règim de tinença de l'habitatge, ingressos familiars, educació, salari anterior a l'atur, la taxa d'atur local, població de l'àrea, anya de treball en la mateixa empresa i ratio de reemplaçament	estimació conjunta de l'equació de durada i els guanys post-atur en forma semi-logarítmica. Planteja 4 models segons sexe i edat	submostres: homes de 45 a 59 anys: un augment de 0,1 de la ratio incrementa la durada esperada en 1,5 setmanes. dones 30-44: s'eleva en 0,3 homes 14-24: s'eleva en 0,2 dones 14-24: l'increment és de 0,5 setmanes
		salari post-atur	les mateixes	el mateix	homes 45-59: el salari augmenta un 7% dones 30-44: l'increment és del 1,5% en homes i dones de 14 a 24 anys no té efecte el salari

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Burgess i Kingston (1976)	Boston, S.Francisco- Oakland i Phoenix Service-to-Claimants Project 1969 i 1970	salari post-atur	edat, sexe, raça, educació, període de residència, àrea (una per cada estat) beneficis setmanals, la durada potencial d'aquests, durada de la recerca i els guanys anteriors a l'atur	MQO	un augment de 1\$ en els bene- ficis condueix a un increment de 25\$ en els guanys després de l'atur i una setmana a- ddicional de la durada potencial les incrementa en 69\$. Cada setmana addicional en la recerca redueix els guanys futurs en 50\$
Stephenson (1976)	Indianapolis Employment Security Division Nov. 1971	salari de reserva	durada del període d'atur, costos de re- cerca, raça, edat, educació, actitud davant el risc, cost psíquic, renda no salarial, mètode de recerca i <i>dummy</i> se- gons esperi (o no) tornar a la mateixa empresa	MQ2E amb quatre equacions	cada mes d'atur el salari de re- serva es redueix un 0,06%

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		durada esperada de la propera feina	durada del període d'atur, raça, edat, educació, temps en la feina anterior, esforç de recerca, n ² de dependents, una <i>dummy</i> segons torni a l'empresa y <i>dummy</i> si va deixar la feina	el mateix	quant més llarga és la durada de l'atur menor és la durada espera- da de la propera feina
		costos de recerca	durada del període d'atur, raça, edat, renda no laboral, es- forç de recerca, mètode de recerca i actius	el mateix	troba diferències substancials en- tre races, els blancs s'enfron- ten a majors cos- tos
		duracida de l'atur	salari de reserva, costos de recerca, raça, educació, ac- titud davant el risc renda no salarial, actius, l'esforç de recerca i n ² de de- pendents	el mateix	quant major és el salari de re- serva major és la durada i costos de recerca més elevats redueixen la durada de l'a- tur

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Holen (1977)	Boston, S.Francisco, Seattle, Phoenix i Minneapolis Service-to-Claimants Project 1969 i 1970	durada del període d'atur compensat	edat, sexe, raça, o- cupació, educació, <i>dummy</i> per cadascuna de les ciutats, ta- xa d'atur local, els guanys anteriors a l'atur, estabilitat dels guanys, la du- rada potencial de les prestacions i la quantia setmanal	les equacions de la durada i el salari post-atur es determinen de manera simultània	un increment de 12\$ en els bene- fícis implica u- na setmana més en la durada de l'a- tur i una setmana addicional de du- rada potencial comporta 0,8 set- manes més d'atur
		salari post-atur	les mateixes	el mateix	un augment de 10\$ en les prestacio- ns eleva el sa- lari en 90\$ per trimestre i una setmana addicio- nal en la durada potencial màxima comporta un in- crement salarial de 2,5\$
Classen (1977)	Pennsylvania i Arizona Continuous Wage and Benefit History 1967 i 1968	durada del període d'atur compensat	edat, sexe, branca d'activitat, l'any, guanys en el millor trimestre de l'any base i estabilitat d'aquests i pres- tacions setmanals	les 2 equacions (la de la durada i la del salari post-atur) es de- terminen de forma simultània esti- mades per MQO	un increment de 10\$ en les pres- tacions setmana- ls augmenta 1,1 setmanes la dura- da de l'atur per Pennsylvania i una setmana en el cas d'Arizona

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		salari post-atur	les mateixes	el mateix	el paràmetre associat a la variable prestacions per atur no és significativa
Feldstein (1978)	Estats Units Current Population Survey Març 1971	acomiadaments temporals	edat, sexe, raça, estat civil, salari brut i un conjunt de cinc variables binàries per diferents estrats de la ratio de reemplaçament	MQO	un augment de la ratio de reemplaçament de 0,4 a 0,6 eleva la taxa d'atur per acomiadament temporal 0,5 punt (equival a 1/3 de l'existent aleshores)
Björklund (1978)	Suècia Labor Force Survey 1965 a 1976	durada de l'atur	ratio vacants/ atur, tendència, <i>dummy</i> indicativa del moment en què es produeix un canvi en el sistema de prestacions	model logit	per als diferents grups d'edat no troba un efecte significatiu dels canvis en les prestacions sobre les taxes d'escapament de la població aturada

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Feinberg (1978)	Estats Units Panel Study of Income Dynamics 1969 a 1971	salari de reserva	mitjana i desviació estàndar de la dis- tribució de les o- fertes salarials po- tencials, un índex d'aversi6 al risc, costos de recerca - transport, béns mo- bles, pagaments a- nuals d'interessos, subsidi i un conjunt de variables <i>dummy</i> segons l'ocupaci6, raça i la grandària de l'àrea de resi- dència	model de dos e- quacions recur- siu. Estimaci6 per MQO	l'efecte dels cos- tos de recerca i concretament, del subsidi d'atur no és significa- tiu i té el signe incorrecte, cosa que sembla indi- car que el major cost de recerca és la pèrdua del salari
		durada de l'atur	salari de reserva i mitjana i desviació estàndar de la dis- tribució d'ofertes salarials	el mateix	dels resultats se n'obté el signe contrari a l'espe- rat, de manera que sembla que la teoria de recerca no és significati- va per explicar la durada de l'a- tur

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Classen (1979)	Pennsylvania i Arizona Continuous Wage and Benefit History 1967 i 1968	durada del període d'atur compensat	afegeix a les varia- bles de l'anterior estudi les setmanes màximes de durada potencial dels bene- fícis	determinació si- multània de les equacions de du- rada i guanys post-atur MQO (forma linial i logarítmica) model Tobit per variables depen- dents censurades	un 1% d'augment en les presta- cions condueix a increments d'entre 0,6% i 1% de la durada a Pennsyl- vania i Arizona, respectivament. L'efecte de la durada potencial es redueix amb el model Tobit
		salari post-atur	les mateixes	el mateix	les prestacions no semblen afec- tar al salari que es rep, tot i que és difícil dis- tingir l'efecte del salari ante- rior a l'atur i el dels beneficis

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Hamermesh (1979)	Estados Unidos Panel Study of Income Dynamics 1971	hores treballades	dues <i>dummy</i> representatives de la taxa d'atur regional, altres rendes familiars, els beneficis setmanals i durada potencial i una variable representativa de l'elegibilitat i les hores de treball estimades en un modelo per l'any 1970	Model Tobit amb tres submostres segons si els guanys estan per sobre o no del mínim i màxim establerts per als beneficis	els efectes de les prestacions de tipus negatiu (efecto desincentiu) i positiu (efecte elegibilitat) pràcticament es compensen. L'efecte net d'un increment del 20% en els beneficis és una reducció del 3% en les hores treballades
Kiefer i Neumann (1979)	Pennsylvania Institute for Research on Human Resources	salari de reserva	edat, sexe, estat civil, educació, nº de dependents, taxa d'atur, beneficis per atur, durada màxima d'aquests i els guanys potencials derivats de l'estimació d'una funció d'ofertes salarials	màxima-versemblança	un increment en els beneficis eleva el salari de reserva, tant amb la hipòtesi de salari de reserva constant com decreixent. Obté que el salari de reserva es redueix un 0,6% per setmana

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variabes independents	Mètode d'estimació	Resultats
Nickell (1979a i b)	Regne Unit General Household Survey 1972	durada de l'atur	edat, estat civil, mesura de les neces- sitats familiars, <i>dummy</i> si deixa la feina voluntaria- ment, <i>dummy</i> si deixa la feina per mo- tius de salut, <i>dummy</i> segons utilitzi o no cotxe i segons sigui un obrer o no, ra- tio vacants/atur i de reemplaçament	model logit de la probabilitat d'abandonar la desocupació	l'elasticitat de la durada espera- da de l'atur res- pecte a la ratio de reemplaçament oscil·la entre 0,6 i 1. L'impacte sobre la probabi- lilitat de deixar l'atur es redueix a partir dels sis mesos d'atur
Newton i Rosen (1979)	Georgia Department of Labor 1974 a 1976	durada del període d'atur compensat	sexe, raça, guanys setmanals potencials nets mitjans, pres- tacions per atur setmanals, la durada potencial del sub- sidi i la taxa d'a- tur	estimació similar a la màxima-ver- semblant suggerida per Tobin	l'elasticitat de la durada respec- te a la durada potencial de les prestacions és 1,1 i respecte al cost de l'atur és -0,5. No sembla que pugui parlar- se de diferències importants segons sexe

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Barron i Mellow (1979)	Estats Units Current Population Survey Maig 1976	temps de recerca	diverses definicions d'acomiadament tem- poral, salari estimat educació, <i>dummy</i> si busquen feina par- cial, residència en una ciutat o no, ren- da rebuda no sala- rial, <i>dummy</i> si altres familiars busquen un treball, <i>dummy</i> si re- ben les prestacions complementàries sa- tisfetes per l'em- presari, quantia del subsidi, la durada de l'atur i durada màxima de les pres- tacions	MQO	davant una proba- bilitat signifi- cativa de ser recontractat hi ha una disminució del temps esmer- çat en la recer- ca. La percepció de prestacions re- dueix la recerca en un 20%. La du- rada de l'atur és un 25% més gran pels perceptors
Warner et al. (1980)	Estats Units Census Employment Survey 1970	salari de reserva	edat, sexe, raça, o- cupació, ciutat de residència, mètode de recerca de tre- ball, <i>dummy</i> si rep les prestacions per atur, oferta sala- rial mitjana, desvia- ció estàndar de les ofertes i horitzó de recerca	MQO semi-logarítmica	el fet de rebre prestacions per atur provoca que es triïn salaris d'acceptació en- tre un 6,4 i 8,5% més elevats

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		probabilitat d'abandonar la desocupació: relació entre el nº de vegades que esta en atur i les setmanes totals d'atur	les mateixes que en el cas anterior més el salari de reserva	MQO semi-logarítmica	la probabilitat de deixar l'atur està inversament relacionada amb el salari de reserva. Els receptors de prestacions tenen un 51% menys de probabilitat de rebre una oferta de gut, en bona part, a diferències en la intensitat de recerca
Barron i Mellow (1981a i b)	Estats Units Current Population Survey May. 1976	probabilitat d'abandonar l'atur	edat, raça, sexe, treball a temps parcial o no, motiu de la pèrdua de la feina, <i>dummy</i> si rep el subsidio o <i>dummy</i> si l'ha sol·licitat, el salari i altres rendes	model logit multinomial estimat per màxima-versemblança	la percepció del subsidi redueix de forma significativa la probabilitat de feina i incrementa la durada de l'atur vuit setmanes en relació als que no reben beneficis

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Kiefer i Neumann (1981)	Estats Units Trade Adjustment Assistance Program	salari de reserva	edat, l'educació, estat civil, nombre de dependents, ta- xa d'atur local, prestacions per a- tur i durada màxima d'aquestes, mesura de l'heterogeneïtat	màxima-versemblan- ça	amb la hipòtesi de salaris de re- serva constants, un augment del 10% en les prestacions eleva el salari el 2,1%. Amb salaris no constants, l'in- crement és d'un 1,6%
Fishe (1982)	Florida Continuous Wage and Benefit History 1971 a 1974	salari de reserva	edat, sexe, raça, branca d'activitat, salari setmanal de l'anterior trimestre i salaris totals pa- gats en el període base, n° d'empresaris que ha tingut, bene- fícis setmanals po- tencials, setmanes màximes de compensa- ció i una <i>dummy</i> que indica si les han exhaurit o no	màxima-versemblan- ça	un augment de 1\$ en els beneficis eleva el salari d'acceptació en 0,44\$. Aquest sa- lari cau 2,29\$ cada setmana com- pensada i quan s'acaben els be- nefícis el sala- ri de reserva es redueix 26,2\$

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Moffitt i Nicholson (1982)	Estats Units Federal Supplemen- tal Benefits Pro- gram Març 1976	durada del període d'atur	edat, raça, estat civil, anys d'esco- laritat i d'expe- riència laboral, ta- xa d'atur estatal, salut, prestacions setmanals i durada potencial, el salari setmanal, ingressos no salarials	màxima-versem- blança	un 10% d'augment en la ratio de re- plaçament neta e- leva les setmanes d'atur en 0,4 i un increment d'1 setmana en la du- rada potencial porta a 0,1 set- manes més d'atur
Topel (1983)	Estats Units Current Population Survey Març 1975	acomiadaments tem- porals	edat, el sexe, raça, estat civil, l'edu- cació, salario set- manal, ratio de com- pensació i subsidi que incorpora pel mètode de finança- ment	model logit	una reducció del 10% en el nivell de beneficis e- liminaria un 8,8% dels acomiadaments temporals. Si es controla l'efecte que té el subsidi in- corporat en les prestacions, la reducció queda limitada al 0,22%

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Tannery (1983)	Estats Units Job Finding Activi- ties Survey 1972	temps de recerca	edat, <i>dummy</i> si habita en una ciutat, estat civil, raça, sexe, situació laboral de l'altre conjuge, nº de fills menors de 14 anys, taxa d'atur local, beneficis per atur, nº d'anys en la darrera feina, salari anterior i la taxa de cobertura	estima en dos etapes el model per perceptors i no perceptors a partir d'un model probit dels determinants de rebre les prestacions	al contrari que Barron i Mellow, obté que la percepció de beneficis augmenta l'esforç dedicat a la recerca. L'elasticitat de la recerca respecte als beneficis és 0,38
Lynch (1983)	Londres Mostra de joves aturats entre Abr. i Nov. 1980	salari de reserva	raça, sexe, subsidi, <i>dummy</i> segons canviï o no de feina, estatus laboral en el mes d'abril, durada del període d'atur, lloc de residència	estimació semi-logarítmica per MQO	el model condueix a la no significació del subsidi i a que el salari de reserva es mantingui constant al llarg del període d'atur
Feldstein i Poterba (1984)	Estats Units Department of Labor Maig 1976	salari de reserva	edat, sexe, raça, l'estat civil, educació, ratio de reemplaçament neta i de renda no salarial, <i>dummy</i> si rep els beneficis complementaris per atur i <i>dummy</i> si rep prestacions socials	MQO	un augment del 10% en la ratio de reemplaçament eleva el salari de reserva un 3% pels que han deixat la feina, un 1,3% pel acomiadats temporalment i un 4% per a la resta

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Atkinson et al. (1984)	Regne Unit Family Expenditure Survey 1972 a 1977	probabilitat de reocupació	estat civil, ln de l'edat, la relació entre la taxa d'atur i la taxa de vacants i ratio de compensa- ció	màxima-versem- blança	l'estimació d'un model amb la taxa de compensació mitjana dóna una elasticitat de 0,6. No obstant, la utilització de la taxa marginal conduïx a la no significació de la variable
Moffit (1985)	Estats Units Continuous Wage and Benefit History 1978 a 1980	durada de l'atur compensat	edat, raça, educació, salari net anterior a l'atur, prestacions per atur i durada potencial d'aquestes, taxa d'atur, temps fins que s'acaben les prestacions	estimació no pa- ramètrica per mà- xima-versemblan- ça	obté un efecte significatiu de les prestacions i la seva durada potencial sobre el període d'atur. Un augment del 10% en el subsi- di allarga la durada de l'atur mitja setmana i 1 setmana més de durada potencial ho fa 0,15 set- manes.

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Narendranathan et al. (1985)	Regne Unit DHSS Cohort Study otoño 1978	durada del període d'atur compensat	edat, raça, l'estat civil, règim de ti- nença de l'habitat- ge, educació, histò- ria laboral anterior ln de la renda men- tre està aturat (dis- tingeix per grups d'edat i durada de l'atur)	màxima-versem- blança	l'elasticitat de la durada espera- da respecte a les prestacions és de 0,28 a 0,36, exis- tint substancials diferències se- gons l'edat i la durada de l'atur (no afecta als que porten més de 6 mesos en atur)
García i Stern (1985)	Regne Unit DHSS Cohort Study tardor 1978	salari post-atur	edat, raça, l'estat civil, règim de ti- nença de l'habitat- ge, educació, salut, història laboral prèvia, taxa d'atur, ln de la renda du- rant l'atur i en la feina	MQO Estima una forma estructural i re- duïda del model plantejat	un augment del 10% en les pres- tacions condueix a una elevació del salari post- atur del 1%. Els desocupats amb major quali- ficació presen- ten disminucions en el salari de la nova feina, pe- rè sembla que no- més a curt termini

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
St. Louis et al (1986)	Estats Units Department of Labor 1979-1980	esforç de recerca	edat, sexe, raça, educació, taxa d'atur estatal, <i>dummy</i> si està acomiadat temporalment, setmanes d'atur, salari, prestacions per atur, estabilitat de la feina i <i>dummy</i> si està registrat en una borsa de treball sindical	MQO	per al conjunt de la mostra el subsidi no sembla significatiu. Els resultats amb l'esforç real i el registrat són notablement diferents
Blau i Robins (1986)	Estats Units Employment Opportunity Pilot Projects Abr.-Oct. 1980	taxa d'arribada d'ofertes	edat, educació, raça, experiència laboral, grandària de la família, residència en una gran àrea o no, taxa d'atur local, ratio de compensació o <i>dummy</i> si reben el subsidi i no treballaven abans i durada de l'atur	model Tobit	la percepció del subsidi redueix la taxa d'arribada d'ofertes. En els homes l'elasticitat és de -0,24 i per les dones -0,39. La inclusió de la dependència temporal indica que l'efecte del subsidi té lloc a través de l'efecte positiu sobre la durada i la seva influència negativa en l'arribada d'ofertes

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		probabilitat d'en- trar en l'ocupació	les mateixes	màxima-versem- blança	el subsidi té un efecte negatiu en homes i dones. L'elasticitat és -0,18 i -0,26, per homes i dones, respectivament
		salari post-atur	bàsicament les ma- teixes però amb la inclusió del salari anterior a l'atur	estimació semi-lo- garítmica	el subsidi per desocupació no re- sulta significa- tiu, tot i que té signe positiu: un increment del 10% en la presta- ció eleva les o- fertes salarials un 1% en els ho- mes i un 0,7% en el cas femení
Holzer (1987)	Estats Units National Longitudi- nal Survey. New Youth Cohort 1981	probabilitat d'ob- tenir una feina	nº de mètodes usats en la recerca, <i>du- mmy</i> si està aturat o no, temps utilitzat en cada mètode, sa- lari de reserva, e- dat, educació, l'es- tat civil, raça, re- sidència en una ciu- tat o no, taxa d'a- tur local, ingressos familiars	model Probit	els desocupats tenen una pro- babilitat major d'aconseguir una feina. La descom- posició en la pro- babilitat d'obte- nir una oferta i d'acceptar-la in- dica que es deu -la primera- a la utilització de més mètodes i -la segona- a un menor salari de reserva

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		salaris oferts i acceptats	les mateixes	MQO semi-logarítmica	el salari ofert i acceptat pels ocupats és una mica més gran que el dels aturats, però no és signi- ficativa. La va- ribale que més condiciona el sa- lari acceptat és el salari de re- serva
Holzer (1988)	Estats Units National Longitu- dinal Survey. New Young Cohort 1981	intensitat de re- cerca	estat civil, dura- da del període d'a- tur, <i>dummy</i> si està acomiadat temporal- ment i probabilitat d'ofertes esperada	MQO	l'estar casat i les ofertes espe- rades de feina tenen un efecte positiu, augmenta el nº de mètodes usats. Estar aco- miadat temporal- ment redueix la intensitat de re- cerca
		probabilitat de re- bre una oferta	nº de mètodes uti- lizats en la recer- ca i <i>dummy</i> per ca- dascun d'ells	model probit	la intensitat de recerca té un e- fecte positiu en la probabilitat de rebre una ofer- ta. Aquest és més gran amb els con- tactes amb amics i parents

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Jones (1988)	Regne Unit Economist Intelli- gence Unit Set. 1982	durada de l'atur	edat, sexe, l'estat civil, l'educació, <i>dummy</i> per cada regió i taxa d'atur local, ln del salari de reserva	MQ-2E utilitzant com a instrument la variable beneficiis imputats per atur	de l'estimació simultània per la possible endogeneïtat del salari de reserva es dedueix que un increment del 10% en aquest redueix la probabilitat de sortir de l'atur d'un 55 a 70%
Jones (1989)	Regne Unit Economist Intelli- gence Unit Set. 1982	salari de reserva	edat, sexe, l'estat civil, educació, ln del salari anterior a l'atur, ln de les prestacions, la taxa d'atur local, variables psicològiques reflex del cost de l'atur i les pressions familiars i esforç de recerca	MQO semi-logarítmica	en les diverses estimacions, les prestacions per atur no són significatives o tenen una escassa rellevància. Són més importants les variables de tipus psicològic
Meyer (1989)	Estats Units Continuous Wage and Benefit History	durada de l'atur compensat	edat, raça, l'estat civil, educació, nº de dependents, salari anterior, volum de beneficis setmanals, durada potencial del subsidi, el sector d'activitat i grandària de l'empresa, indicadors de si espera ser recontrat per l'empresa presa	estimació logarítmica per MQO Distingeix entre els individus per grups segons sollicitin el subsidi abans o després del seu increment i segons el salari	l'elasticitat de la durada davant el subsidi és de 0,8

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
(Continuació)					
		salari post-atur	les mateixes	el mateix	en resposta a un increment en les prestacions sembal que es produeix una disminució dels salaris rebuts
Groot (1990)	Països Baixos diverses fonts 1985 a 1987	probabilitat de reocupació i tipus de feina aconseguida	educació, estat civil, règim de tinença de l'habitatge, edat, nº de dependents, el subsidi i altres fonts d'ingressos, <i>dummy</i> segons la font d'informació utilitzada i dependència de la durada de l'atur	planteja vuit models segons les característiques de la nova feina, amb el supòsit de que la funció d'azar segueix una distribució de Weibull	el subsidi no afecta a la probabilitat de reocupació. No existeix dependència de la probabilitat de reocupació respecte a la durada del període d'atur
Katz i Meyer (1990a)	Estats Units Panel Study of Income Dynamics & Continuous Wage and Benefit History	durada de l'atur compensat	edat, nivell de beneficis, el salari setmanal anterior a l'atur, taxa d'atur estatal, la durada potencial dels beneficis i el període fins que s'acabin les prestacions, educació, raça, nº de dependents, l'estat civil, <i>dummy</i> segons l'estat	estimació semiparamètrica del model d'azar (taxa de escapament)	el nivell de beneficis té un efecte negatiu sobre la taxa d'escapament. Un augment del 10% en les prestacions porta a 1,5 setmanes més d'atur; i un augment de 13 setmanes en la durada potencial porta a 2,1 setmanes més d'atur

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Katz i Meyer (1990b)	Missouri, Pennsil- vania Unemployment Insu- rance Service i entrevistes telefò- niques 1979-81	durada de l'atur	edat, l'estat civil, nº de dependents, <i>dummy</i> si el cónjuge treballa, raça, sexe, educació, anys en la feina anterior, el salari anterior a l'atur, nivell de be- nefícis, <i>dummy</i> si es- pera ser recontractat i si finalment ho és, <i>dummy</i> segons la branca d'activi- tat, setmanes des de l'atur fins que co- mença a rebre bene- fícis i setmanes que resten fins exhaurir els beneficis	estimació semipa- ramètrica del mo- del d'azar (taxa d'escapament)	les majors pres- tacions estan a- ssociades amb ma- jors taxes de ser re-contractat i menors taxes de nova feina; no obstant, aquesta situació desapa- reix quan s'acaba el dret a rebre prestacions
Blau i Robins (1990)	Estats Units Employment Opportu- nity Pilot Project Abr. a Oct. 1980	eficàcia de la re- cerca durant la fei- na i l'atur	raça, sexe, edat, estat civil, resi- dència a ciutat o no, salari en el treball anterior o actual, taxa d'atur local, <i>dummy</i> si rep el subsidi i si rep un altra ajuda, els anys d'experiència laboral, educació i renda no salarial durant la recerca	estima quatre mo- dels: probabili- tat d'acceptar una oferta, de rebre una oferta, taxa de contactes i nº de mètodes usats. Estima models To- bit i MQO pel nº de mètodes	aquelles persones que busquen feina y que reben un subsidi usen més mètodes de recer- ca, generen menys contactes i re- ben menys ofertes. Els ocupats tenen més probabilitat de trobar feina, però això pot ser degut a l'hetero- geneïtat no ob- servada

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Alba i Freeman (1990)	Espanya Encuesta de Condi- ciones de Vida y Trabajo 1985	durada de l'atur	edat en el moment d'acomiadament, se- xa, educació, expe- riència laboral an- terior, moment de l'acomiadament i la causa, <i>dummy</i> segons la feina, si és cap de família i nº de fills, una <i>dummy</i> si altres membres tre- ballen, <i>dummy</i> si té més de 55 anys i elegibilitat pel subsidi segons la durada	estima diferents models: probit, Weibull i Cox.	obté un important efecte de l'ele- gibilitat per al subsidi sobre la durada de l'atur: per aquells que són elegibles, la durada és entre 4 i 6 mesos major
		salari post-atur i tipus de feina	les mateixes	MQO pel model que estima els salaris i model probit pel tipus de feina	l'elegibilitat a- ugmenta els sala- ris rebuts en la nova feina entre un 3,6 i un 5,7%. Un any més d'atur comporta un sala- ri un 3% menor. El fet de ser e- legible implica una oportunitat un 12% més gran de tenir una fei- na estable per temps complet. A- questa es redueix amb la durada del període d'atur.

Autor	País Font estadística Any de referència	Variable dependent	Variables independents	Mètode d'estimació	Resultats
Andrés i García (1991)	Espanya Encuesta de Condi- ciones de Vida y Trabajo 1985	probabilitat d'a- bandonar l'atur	edat, l'estat civil, nivell d'estudis, el nº de persones que treballen en la fa- mília, branca d'ac- tividat, experiència en la darrera feina, motiu d'abandonament de la darrera feina, taxa de substitució període d'elegibili- tat i durada de l'a- tur	model logit i mo- del en què intro- dueix l'heteroge- neïtat entre indi- vidus	l'estimació del model sense hete- rogeneïtat indica que quant major és la raó de subs- titució menor és la probabilitat d'abandonar l'a- tur. El mateix o- corre amb el pe- ríode d'elegibili- tat i la dura- da del període d'atur. L'efecte és més accentuat a la submostra femenina que en els homes. La in- troducció d'hete- rogeneïtat dismi- nueix l'efecte de la durada
Wadsworth (1991)	Regne Unit Labour Force Survey 1984	esforç de recerca	edat, educació, es- tat civil, nº de de- pendents, problemes de salut, situació laboral prèvia, du- rada de la recerca, percepció de subsidi condicions econòm- iques locals i la si- tuació laboral d'al- tres familiars	MQO, corregit per la probabilitat de trobar-se en ca- dascun dels diver- sos estats labo- rals (a través del model logit)	el rebre presta- cions per atur té un efecte positiu en l'esforç de re- cerca en ambdós sexes i l'esforç s'incrementa en els primers esta- dis de l'atur per reduir-se després tot i que els re- ceptors dels be- nèfics mostren un major esforç que la resta

CAPITOL II.- LES PRESTACIONS PER DESOCUPACIO

1. INTRODUCCIO

Qualsevol anàlisi empírica que vulgui avaluar els possibles efectes que tenen les prestacions per desocupació en el mercat de treball i, bàsicament, en les decisions que adopten els individus en el moment d'acceptar o no una ocupació ha d'iniciar-se, necessàriament, per un estudi de la normativa legal que estableix la regulació d'aquestes prestacions i, també, per una investigació de quina ha estat l'evolució seguida per la despesa destinada a aquestes prestacions i els beneficiaris d'aquestes.

Sens dubte, la normativa que estableix les condicions i requisits que han de complir aquelles persones que desitgen accedir al subsidi de desocupació, així com la quantia atorgada en concepte d'aquesta prestació i la seva durada màxima, seran aspectes fonamentals que s'hauran de tenir en compte per a la interpretació de posteriors resultats empírics i la comparació d'aquests amb els que es desprenen de treballs en altres àrees geogràfiques.

Així, en el capítol anterior s'ha revisat la literatura existent sobre el tema de les possibles conseqüències nocives de les prestacions per atur. D'aquest capítol s'en dedueix que, tant la quantia de la prestació com la durada màxima d'aquestes, poden

tenir un efecte rellevant -encara que de petita quantia- en la durada de l'ocupació. És per això que la pròpia regulació del subsidi d'atur a cada país té una gran importància en el moment de determinar els possibles efectes d'aquestes prestacions reconegudes durant el període de desocupació. Les diferències existents entre països en la reglamentació que estableixen sobre la quantia de la prestació, la seva base de càlcul, la durada màxima d'aquests beneficis i els criteris que puguin establir-se en relació a l'extinció del dret a prestació poden provocar que els efectes de l'existència d'un subsidi d'atur siguin sensiblement diferents entre els diversos països en què es reconeix aquest dret.

**2. BREU DESCRIPCIO DE LA REGULACIO NORMATIVA DE LES
PRESTACIONS PER DESOCUPACIO A ESPANYA**

L'ampliació de l'Estat del benestar en els països occidentals ha comportat la tendència a reconèixer i a incrementar la protecció a les persones que, per diverses circumstàncies, s'enfronten a un període de desocupació. Espanya no s'ha mantingut aliena a aquesta voluntat d'establir un mecanisme que garanteixi un nivell de renda mínim a les persones que entren en la situació d'atur de forma involuntària⁷⁶.

Al llarg dels anys setanta i vuitanta la progressiva extensió de l'Estat del benestar ha conduït a una sensible ampliació de la regulació de la protecció per desocupació. Així, la Llei 31/84 de 2 d'agost estableix dos nivells de protecció durant la situació d'atur. El primer nivell, de caràcter contributiu, està lligat a que l'individu hagi cotitzat a la Seguretat Social i la durada màxima del dret s'estableix en funció del període de cotització.

El segon dels nivells, de tipus assistencial està concebut per a protegir especialment a determinats col·lectius

⁷⁶ En el cas d'Espanya, el reconeixement del dret a prestació resta limitat a les situacions de desocupació involuntària. Com es veurà, en alguns països veïns existeix la possibilitat de que els desocupats que abandonen la feina voluntàriament també tinguin dret a rebre una determinada quantia de prestacions.

d'individus. La regulació d'aquest nivell assistencial de prestació va ser modificada pel Reial Decret-Llei 3/89 de 31 de març. Aquest nivell assistencial estava reconegut exclusivament a persones amb responsabilitats familiars quan finalitzés el període de dret a prestació del nivell contributiu o bé als que haguessin cotitzat un mínim de tres mesos, i s'atorgava una quantitat equivalent al 75% del Salari Mínim Interprofessional. Després de la reforma de 1992 -que afecta al conjunt de prestacions per desocupació (vegeu el quadre 2.1 on es detalla les modificacions que afecten al nivell contributiu)-, per accedir al nivell de prestació assistencial s'ha haver treballat un mínim de tres mesos, si es tenen responsabilitats familiars, o sis mesos en el cas contrari, i tenen dret a rebre el 75% del Salari Mínim Interprofessional per un període de sis mesos si no tenen responsabilitats familiars. Si tenen fills al seu càrrec la durada podrà perllongar-se fins a 21 mesos (si han cotitzat durant un període superior a sis mesos).

D'aquesta forma el sistema de protecció per desocupació actualment vigent a Espanya queda configurat com un sistema de caràcter marcadament assegurador i no com un règim de tipus assistencial. Aquesta característica és comuna al sistema de Seguretat Social espanyol que, a diferència del que passa a

països d'influència anglosaxona, pot caracteritzar-se com un sistema de tipus contributiu i no universal⁷⁷.

Els sistemes de prestacions per desocupació, i el vigent a Espanya també, introdueixen determinades restriccions i controls a l'atorgament d'aquestes quantitats econòmiques amb la finalitat d'intentar limitar al màxim els desincentius que pot comportar l'estar percebent un nivell de renda sense treballar. En aquest sentit, a Espanya aquells individus que hagin abandonat l'ocupació de forma voluntària no tindran dret a rebre cap tipus de prestació per desocupació i s'exigeix que el desocupat porti a terme una recerca activa d'un nou lloc de treball. Per això s'estableix un mecanisme de control (mitjançant la visita periòdica a l'oficina d'ocupació), amb el que es pretén evitar que una persona que està rebent una determinada quantitat en concepte de prestació per desocupació estigui portant a terme a la vegada alguna altra activitat remunerada. Una avaluació del volum d'economia submergida -i el percentatge d'aquests que reben prestacions- existent a l'economia⁷⁸ seria útil per a

⁷⁷ Malgrat tot no s'ha d'oblidar que amb l'ampliació de les funcions de protecció social de l'Estat, la cobertura del sistema de Seguretat Social espanyol està en nivells pròxims al 100% de la població, donant, per tant, un caràcter universalista a les funcions del sistema.

⁷⁸ El Ministerio de Economía avalua en un 25% el percentatge d'ocupació submergida existent a Espanya el 1985.

determinar en quin grau s'aconsegueix complir l'objectiu d'evitar el frau en el sistema de protecció per desocupació⁷⁹.

Tanmateix, i malgrat el conjunt de mecanismes de control introduïts, el conjunt de dificultats financeres a les quals s'enfronta el sistema de protecció social a Espanya -i, en general, en el conjunt de països industrialitzats- ha conduït a reformar la normativa sobre prestacions per atur. En aquesta decisió ha influït també el reconeixement de que la concessió d'aquest tipus de prestacions pugui conduir -en línia amb les investigacions empíriques realitzades sobre el tema- a estades més llargues en la situació d'atur i a increments de la taxa d'atur de l'economia.

Per tot això, el 1992 -pel Reial Decret-Llei 1/92 de 3 d'abril- s'adopta una modificació en la regulació normativa de les prestacions per desocupació que es concreta, bàsicament, en una ampliació del període mínim de cotització exigida i en una reducció de la quantitat atorgada en concepte de prestació per desocupació. En el quadre 2.1. pot observar-se la regulació normativa de les prestacions per desocupació del nivell

⁷⁹ El 1992 la Inspección de Trabajo y Seguridad Social aixecà 27.218 actes d'infracció en el cobrament de prestacions per atur, xifra que suposa el 6,3% dels controls realitzats (dades publicades a EL PAIS 24 d'agost de 1993).

contributiu en el cas espanyol abans i després de la reforma de 1992.

Quadre 2.1. La regulació de la prestació per desocupació

	Abans de la reforma	Reforma de 1992
Període de referència i de cotització exigít	6 mesos dins dels 4 anys anteriors a l'atur	12 mesos dins dels 6 anys anteriors a l'atur
Base reguladora	base de cotització en els últims 180 dies abans de l'atur	no es modifica
Durada màxima	per un període de cotització de 6 a 12 mesos es reconeix el dret durant 3 mesos. La durada màxima és de 24 mesos	per un període de cotització de 36 a 539 dies es reconeixen 120 dies de prestació. Durada màxima de 720 dies
Quantia reconeguda	el 80% de la base reguladora durant els primers 180 dies, el 70% del 181 al 360 i, a partir d'aleshores, el 60%. Quantia mínima: 116,7% del SMI Quantia màxima: del 170% al 220% del SMI segons el nombre de fills	El 70% de la base reguladora els 180 primers dies i, després, el 60%. El mínim i màxim no es modifica

Font: Llei 31/84 i Reial Decret-Llei 1/92

La reforma introduïda a Espanya, en línia amb els recents retalls a altres sistemes de protecció per desocupació i, en general, en el conjunt de despeses relacionats amb l'Estat de benestar pretén limitar la quantia i la durada de les prestacions econòmiques reconegudes durant el període de desocupació i, a la vegada, amb la modificació de la prestació de caràcter assistencial, pretén dotar al sistema de protecció per atur d'un

d'un caràcter més assistencialista del que tenia fins el moment. Els resultats que puguin haver-se aconseguit amb aquesta reforma -malgrat que encara és aviat per avaluar-los- hauran restat, sens dubte, moderats per l'efecte de la crisi econòmica que ha comportat un important augment del col·lectiu de desocupats i, per tant, exerceix una forta pressió sobre les despeses per desocupació.

3. ANALISI DE LES PRESTACIONS PER DESOCUPACIO

Abans de passar a analitzar els possibles efectes nocius que pugui tenir l'existència⁸⁰ de prestacions econòmiques durant la situació d'atur, sembla interessant avaluar el col·lectiu de persones que es veu afectat per aquest sistema de prestacions i la seva evolució al llarg dels últims anys, així com la despesa realitzada en aquest concepte i els principals factors que poden explicar la tendència seguida per la despesa pública en desocupació.

3.1. Evolució dels beneficiaris del sistema de prestacions

Com s'ha indicat en l'apartat referent a la regulació normativa de les prestacions per desocupació, existeixen dos grans nivells dins del sistema espanyol de prestacions: el contributiu i l'assistencial.

Dins de les prestacions amb caràcter contributiu, es pot distingir, a més, entre les atorgades amb motiu d'una situació de desocupació total i les reconegudes per atur parcial⁸¹. Pel

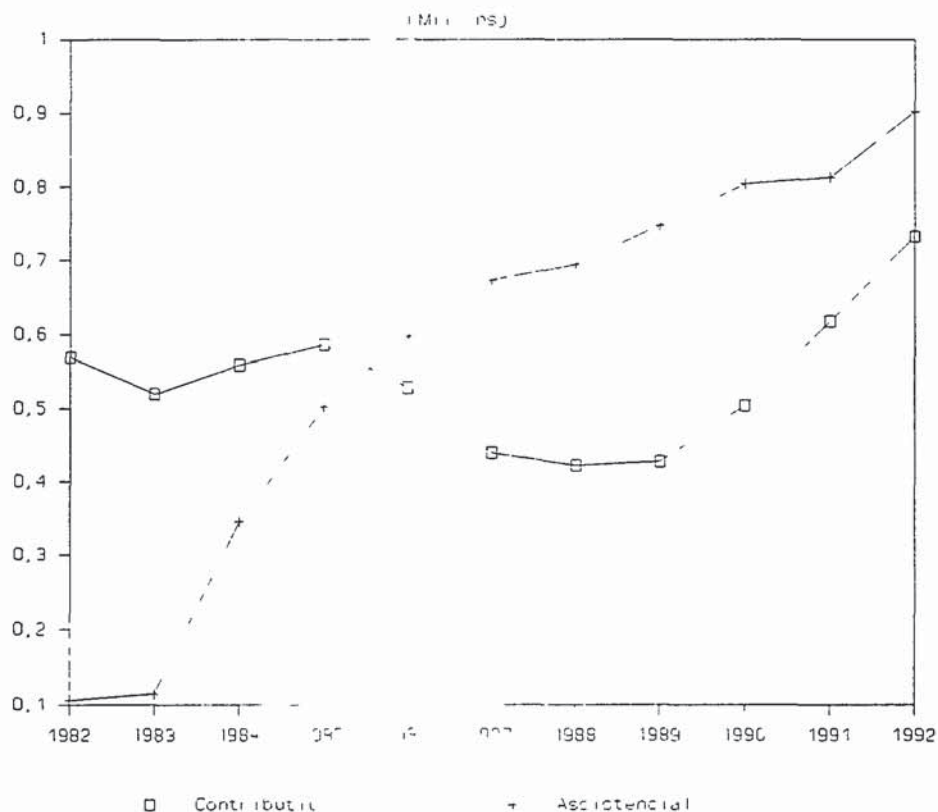
⁸⁰ I més que l'existència, la seva regulació i quantia.

⁸¹ Reconeguda en aquells casos en els quals l'individu no treballa una jornada laboral completa, sinó només una part. Aquest és un aspecte característic d'alguns sistemes europeus. En canvi, a Estats Units, per

que fa al nivell assistencial està inclòs el subsidi especial en el cas de treballadors eventuais agraris i el propi subsidi d'atur. En el gràfic 2.1. es pot veure l'evolució seguida per cadascun d'aquests grups de beneficiaris del sistema de protecció per desocupació.

Gràfic 2.1

PRESTACIONS PER ATUR BENEFICIARIS

Font: MTSS

exemple, no es reconeix la possibilitat de rebre prestacions per atur parcial.

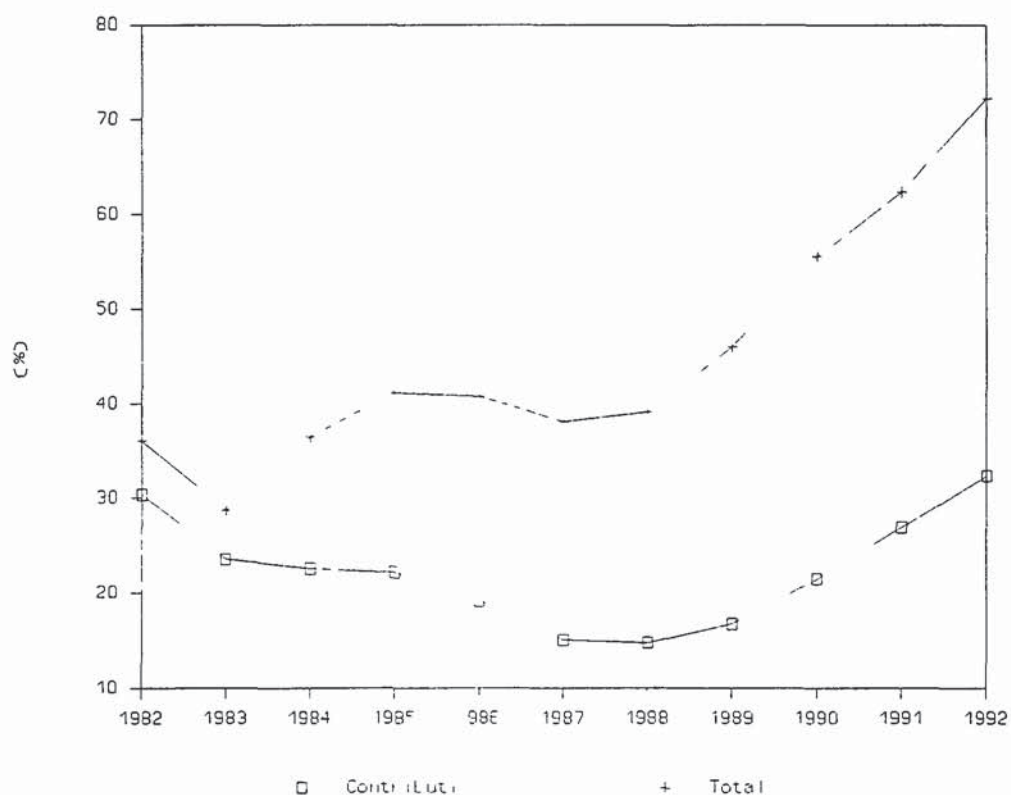
Pot observar-se en el gràfic anterior com, en el cas del conjunt d'Espanya, la implantació del nivell assistencial en les prestacions per desocupació ha donat lloc a un fort augment en el nombre de beneficiaris totals del sistema. La importància del col·lectiu de beneficiaris de tipus assistencial es deu al nombre de perceptors del subsidi especial per a treballadors eventuais agraris. A l'annex a aquest capítol es poden consultar les dades relatives al nombre de persones beneficiàries de cadascuna de les prestacions reconegudes.

Malgrat l'evolució creixent en el nombre de persones que reben algun dels tipus de prestacions per desocupació, cal preguntar-se si això ha estat el resultat d'una ampliació de la cobertura del sistema -que vindrà donada, bàsicament, per un increment dels beneficiaris del subsidi d'atur- o si, en canvi, és degut a un increment equivalent del volum de desocupats.

Al gràfic 2.2 s'enregistra l'evolució seguida pel percentatge que suposa el volum de beneficiaris -tant de prestació contributiva com el total- respecte a l'atur enregistrat a l'INEM⁸² a l'economia espanyola en els mateixos anys analitzats.

⁸² S'utilitzen les dades d'atur registrat ja que únicament els desocupats que s'hagin enregistrat a l'INEM poden tenir accés a la prestació per desocupació.

Gràfic 2.2
BENEFICIARIS/ATUR REGISTRAT

Font: MTSS i elaboració pròpia

En aquest gràfic s'observa com a partir de l'any 1988 es produeix un augment constant en el percentatge que representa el volum de beneficiaris sobre l'atur registrat total, és a dir, una

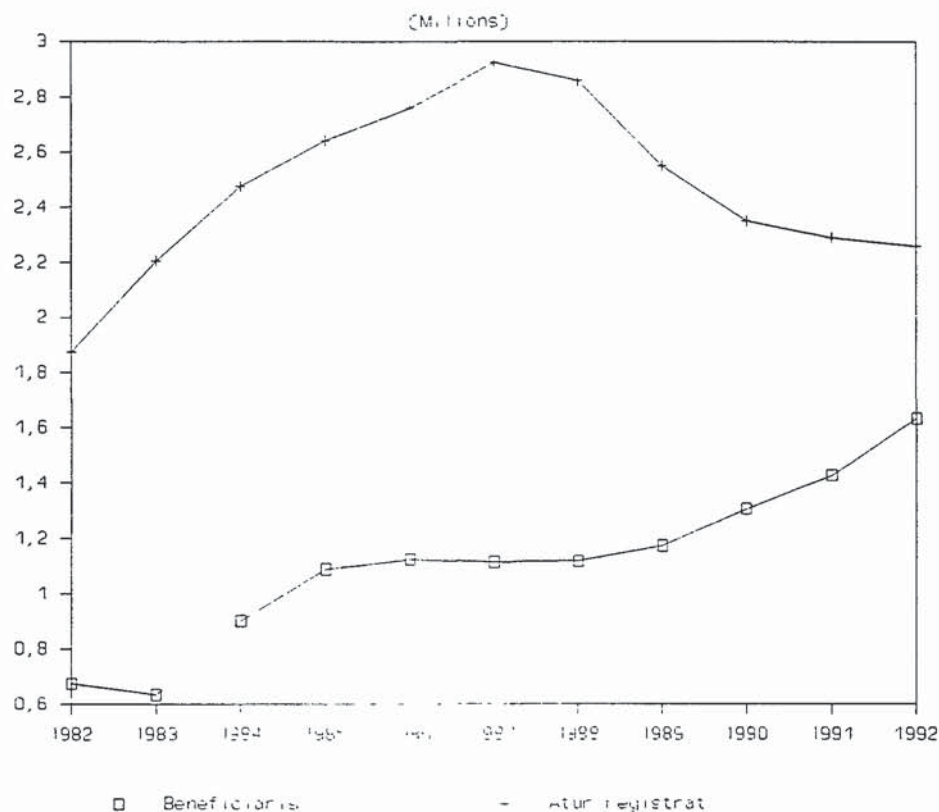
proporció més gran de desocupats enregistrats a l'Instituto Nacional de Empleo rep algun tipus de prestació econòmica. En els anys inicials⁸³, en canvi, s'observa una relativa estabilitat i, àdhuc, disminució -més accentuada en el nivell contributiu- d'aquest percentatge. Això és degut al manteniment del volum de beneficiaris i al comportament alcista en l'atur registrat fins a 1987 (gràfic 2.3).

Sens dubte la disminució que es pot observar en l'atur registrat no ha anat acompanyada d'una reducció equivalent de l'atur estimat en el conjunt de l'economia, sinó que, contràriament, en els últims anys, i molt especialment el 1992, l'atur ha augmentat considerablement en entrar en una fase recessiva del cicle econòmic. La tendència que ha mostrat l'atur registrat pot reflectir una certa pèrdua de confiança a trobar un nou treball per part dels desocupats, el que pot provocar algunes fugides de la població activa, com també una disminució en el flux de nous entrants en els actius que, previsiblement, s'enregistrarien com desocupats.

⁸³ Després de la modificació de la normativa reguladora de la protecció per atur a través de la Llei 31/84.

Gràfic 2.3

BENEFICIARIS I ATUR REGISTRAT

Font: MTSS

El concepte anterior -percentatge de beneficiaris sobre atur registrat- no és plenament equivalent al de la taxa de cobertura utilitzat pel Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. En el càlcul de la taxa de cobertura de les prestacions es pretén recollir una mesura que no es vegi deformada per determinats

col.lectius, com poden ser els treballadors eventuais agraris o la desocupació parcial.

Així, les taxes bruta i neta de cobertura es defineixen com:

$$\text{Taxa bruta} = \frac{\text{benef. prestacions econ. (excloent atur parcial i subsidi d'eventuals agraris)}}{\text{atur registrat}} * 100$$

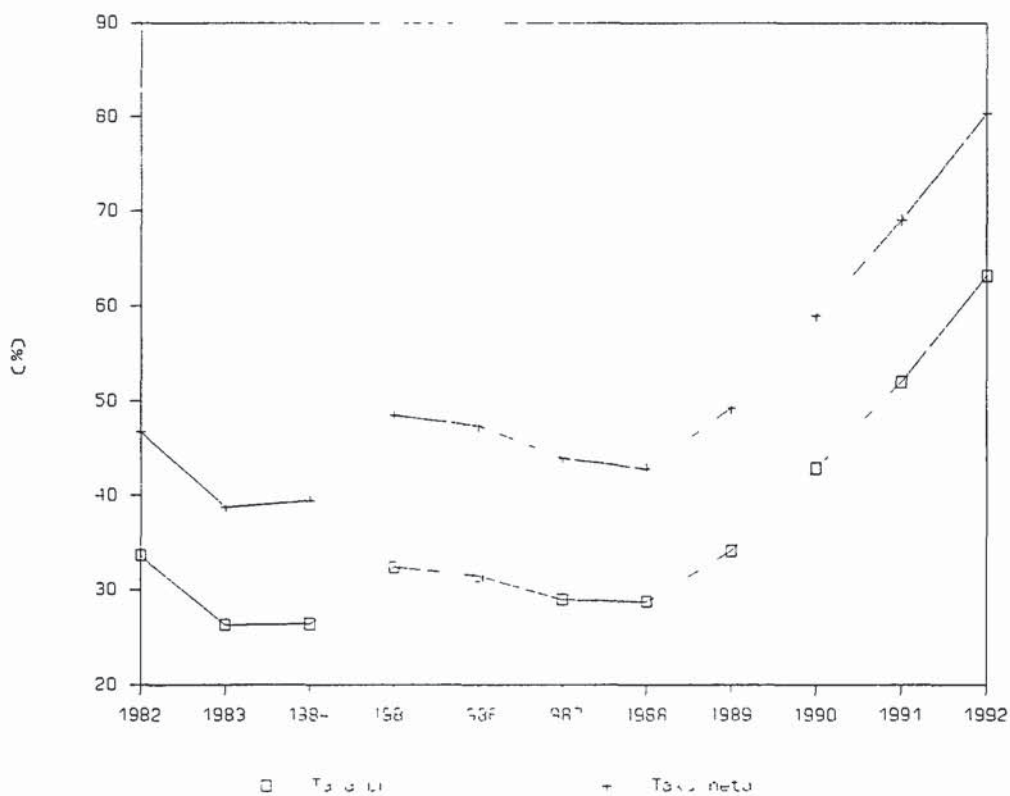
$$\text{Taxa neta} = \frac{\text{benef. prestacions econ. (excloent també els beneficiaris agrícoles fixos)}}{\text{atur registrat a la indústria, construcció i serveis}} * 100$$

En el gràfic 2.4 s'observa la tendència seguida per aquestes taxes de cobertura -bruta i neta- segons dades publicades pel Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. Malgrat la fluctuació dels anys inicials, es pot parlar d'una important ampliació de la cobertura de les prestacions per desocupació. La tendència seguida per ambdues durant aquests anys és plenament equivalent. Això és significatiu, donat que, en el càlcul de la taxa neta s'eliminen del numerador els treballadors agraris fixos que reben prestacions per desocupació i, per altra banda, en el denominador es resta l'atur registrat corresponent al sector primari, i indica que les ampliacions en la cobertura de les prestacions s'han produït, bàsicament, en els sectors secundari i terciari, mentre que els treballadors agrícoles -excepte lleugeres

oscil.lacions durant aquests anys- s'han mantingut amb percentatges de cobertura semblants.

Gràfic 2.4

TAXES DE COBERTURA

Font: MTSS

Tanmateix, aquest resultat ha de matitzar-se donat que s'ha de tenir en compte l'existència de l'anomenat subsidi especial per a treballadors eventuais agraris que afecta a un important col·lectiu de treballadors del sector primari, amb el que, la cobertura d'aquests a través de prestacions econòmiques per desocupació resta exclosa del càlcul d'aquestes taxes. Per tant, l'evolució que ha seguit la cobertura dels treballadors del sector agrari no pot extreure's del gràfic anterior, ja que l'important volum de desocupats acollits a aquest sistema d'eventuals agraris en determinades zones d'Espanya pot distorsionar la conclusió que es deriva de l'anàlisi de les taxes de cobertura.

3.2. La despesa en prestacions per desocupació

La despesa realitzada en prestacions per desocupació ha presentat, tant en termes corrents com constants, taxes de creixement significatives, amb l'excepció del període comprès entre 1986 i 1988.

Entre 1982 i 1991, les despeses per aquest concepte han tingut una taxa de creixement anual acumulativa del 14,8%, taxa

que en termes constants -una vegada descomptat el creixement de l'índex de preus de consum⁸⁴- es redueix al 6,5%.

El creixement que presenta la despesa real en prestacions per desocupació dependrà, lògicament, de dos grans factors:

- l'evolució que enregistri el nombre de beneficiaris que, a la vegada, vindrà condicionada per la tendència del volum de desocupats i per les normes que regulen l'accés a la prestació, ja que no tots els individus que es troben en situació de desocupació tenen reconegut el dret a prestació. Així, aquelles persones que no havien treballat abans -persones que s'incorporen de nou al mercat laboral-, els que abandonen l'ocupació de forma voluntària o els que no han arribat al període mínim de cotització establert, no podran beneficiar-se d'aquesta prestació.

- els augments enregistrats en la prestació real mitjana reconeguda, increments que provoquen que, encara que el nombre de beneficiaris es mantingui constant o disminueixi, la despesa en concepte de prestacions per atur pugui créixer.

⁸⁴ Ja que les prestacions econòmiques per atur atorgades als individus en situació d'atur consisteixen en una renda substitutiva de la que rebien quan treballaven, el deflactor més adequat és l'índex general de preus al consum, ja que les quantitats rebudes s'utilitzaran pel consum de l'individu.

Portar a terme l'anàlisi de l'evolució seguida per cadascun dels condicionants de la despesa en prestacions per desocupació - seguint la metodologia de l'OCDE⁸⁵- implica, en primer lloc, avaluar quin ha estat el creixement de la despesa en prestacions de caràcter contributiu en el període considerat. Els comptes de protecció social -que segueixen la metodologia SEEPROS⁸⁶ establerta per la Comunitat Europea- permeten avaluar el volum de despesa destinat a la funció de desocupació. Aquesta dada, tanmateix, té l'inconvenient d'englobar tant la prestació de caràcter contributiu com les quantitats reconegudes en el nivell assistencial. La diferent quantia atorgada en aquest últim cas i les particularitats de la seva regulació en relació al nivell contributiu fan aconsellable la seva eliminació pel tipus d'anàlisi que es desitja portar a terme.

Així doncs, si bé el creixement de la despesa en prestacions per desocupació durant el període 1986-1991 en termes corrents ha crescut a una taxa anual acumulativa del 13,9% (un 7,6% en pessetes constants), la despesa en prestacions del nivell contributiu es pot dir que ha augmentat a una taxa anual lleugerament inferior: el 12,9% (6,6% en termes constants). Les estadístiques disponibles permeten avaluar l'evolució seguida pel

⁸⁵ Vegeu Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (1990).

⁸⁶ Sistema Europeo de Estadísticas de Protección Social.

nombre de beneficiaris de prestacions de caràcter contributiu, així com de la prestació mitjana reconeguda per aquest col·lectiu.

D'això se'n pot deduir l'augment de la despesa en desocupació (nivell contributiu) segons el següent esquema,

$$p_n = i_{pc} * p_r$$

$$p_r * b_n = g_r$$

$$g_r * i_{pc} = g_n$$

(2.1)

on:

p_n = prestació mitjana nominal

p_r = prestació mitjana en termes constants

i_{pc} = índex de preus de consum

b_n = nombre de beneficiaris del nivell contributiu

g_n = despesa nominal en prestacions

g_r = despesa en prestacions en pessetes constants

i el cercle sobre les variables indica taxa de creixement anual acumulativa en el període considerat.

Com s'ha indicat abans, la tendència seguida pel volum de beneficiaris de les prestacions de caràcter contributiu depèn, en primer lloc, de l'evolució del nombre de desocupats existents (u) i, en segon lloc, de la normativa que regula l'accés a la prestació, el que pot anomenar-se cobertura del sistema (cob), és a dir,

$$b\hat{e}n = \hat{u} * cob$$

(2.2)

Les ampliacions en la normativa de les prestacions condueixen a un increment del volum de beneficiaris en la mesura que un nombre més gran de persones desocupades podran accedir a la prestació.

En el quadre 2.2. es pot observar la descomposició de l'augment de la despesa en prestacions per desocupació en els diversos factors que hi incideixen en el període 1986-1991 pel conjunt d'Espanya.

La variació de la prestació nominal mitjana reconeguda als desocupats ha estat del 9,4% entre 1986 i 1991, augment superior a l'enregistrat en els salaris mitjans de l'economia (creixen un 6,8% en el mateix interval temporal). Com a resultat d'això es

dedueix que els augments en la despesa en prestacions en pessetes constants s'han degut en major mesura -encara que les diferències en aquest camp són escasses- als augments en la prestació real mitjana atorgada als beneficiaris, mentre l'augment del volum de perceptors d'aquestes ha tingut una importància lleugerament menor.

Quadre 2.2 Descomposició dels augments en la despesa en prestacions per desocupació 1986-1991 (nivell contributiu). Espanya

Δ anual acumulatiu de la despesa nominal	12,93
Δ anual acumulatiu de l'IPC	5,90
Δ anual acumulatiu de la despesa real	6,64
• degut a l'augment del nombre de beneficiaris	3,17
• per la variació del volum de desocupats	-3,66
• per les ampliacions de cobertura	7,09
• degut als increments de la prestació real mitjana	3,36

Font: MTSS, INE i elaboració pròpia

Per altra banda, l'anàlisi detallada de la variació enregistrada en el volum de beneficiaris, indica com en el

conjunt del període considerat el nombre de persones que es trobaven en la situació de desocupació ha disminuït de manera molt notable -el període considerat aquí coincideix amb la fase expansiva del cicle econòmic- i, per tant, el factor que explica la variació positiva en les persones receptores del dret a prestació és l'ampliació de la cobertura del sistema, element que ha enregistrat una taxa anual acumulativa de creixement del 7,1% en aquests anys i que, per tant, es configura com l'agent explicatiu principal de la variació en les despeses per desocupació.

Una anàlisi semblant pel cas de Catalunya⁸⁷ -amb la hipòtesi de que l'evolució de la prestació nominal mitjana (no així la real, que depèn de la tendència seguida per l'índex de preus de consum) és la mateixa que pel conjunt d'Espanya- indica (quadre 2.3) que l'ampliació de la cobertura ha sigut molt superior en el cas de la comunitat autònoma catalana que l'enregistrada pel conjunt d'Espanya, fet que es tradueix en un augment molt significatiu del volum de beneficiaris malgrat es palesi una accentuada disminució del nombre de desocupats en els anys considerats.

⁸⁷ Donat que en els apartats següents el treball farà referència a aquesta comunitat, sembla interessant analitzar la rellevància dels diversos factors que incideixen en els augments de la despesa en aquest cas.

Quadre 2.3 Descomposició dels augments en la despesa en prestacions per desocupació 1986-1991 (nivell contributiu). Catalunya

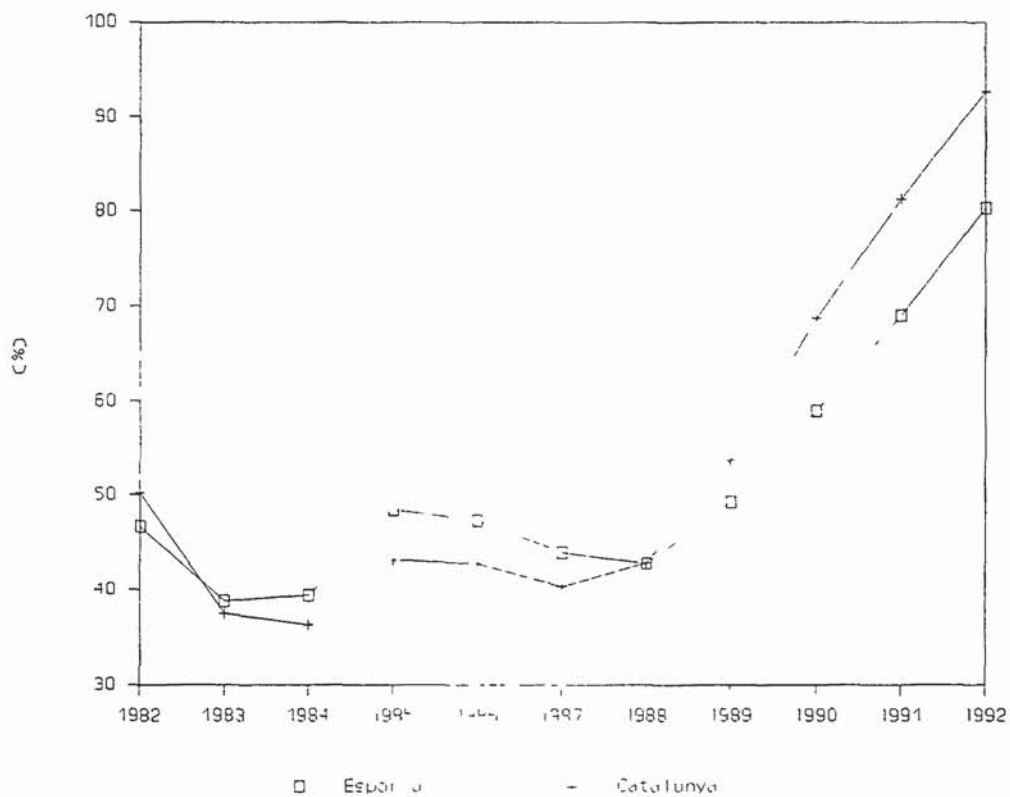
Δ anual acumulatiu de la despesa nominal	16,11
Δ anual acumulatiu de l'IPC	6,35
Δ anual acumulatiu de la despesa real	9,18
• degut a l'augment del nombre de beneficiaris	6,09
• per la variació del volum de desocupats	-10,21
• per les ampliacions de la cobertura	18,15
• degut als increments de la prestació real mitjana	2,91

Font: MTSS, INE i elaboració pròpia

En el cas de Catalunya, la importància que ha tingut la tendència seguida per la quantia mitjana reconeguda en concepte de prestació i la variació experimentada en el col·lectiu de beneficiaris de les prestacions és substancialment diferent. El factor diferenciador el constitueix la important ampliació en la cobertura del sistema experimentada a Catalunya, el que s'ha traduït en que, malgrat que aquesta comunitat partia d'una taxa de cobertura de les prestacions per desocupació inferior a l'enregistrada en el conjunt d'Espanya, al llarg dels anys analitzats els augments de la cobertura provoquen que el creixement de la taxa neta a Catalunya sigui molt superior al del

conjunt d'Espanya i se situí, l'any 1991, per sobre de la taxa neta d'Espanya (gràfic 2.5).

Gràfic 2.5
TAXES DE COBERTURA

Font: MTSS

Un dels factors que influeix en l'evolució seguida per la taxa de cobertura, a més de la normativa vigent en relació a l'accés al dret a prestació -que no presenta diferències en el conjunt d'Espanya- i la pròpia evolució de l'atur enregistrat a la zona, és el percentatge de persones desocupades que compleixen els requisits exigits. Les superiors ampliacions de la taxa neta de cobertura -més adequada per aquesta comparació donat que exclou els beneficiaris del sector agrari que podrien distorsionar els resultats- són degudes, previsiblement, a que un nombre més grans de persones enregistrades com desocupades compleixen el requisit de període mínim de cotització exigít.

Per a confirmar la hipòtesi anterior es pot analitzar el percentatge d'individus desocupats que poden considerar-se elegibles per a rebre les prestacions per desocupació a Espanya i Catalunya. Alba i Freeman (1990) quantifiquen en, aproximadament, un 30,3% el percentatge de persones que han perdut el seu lloc de treball i que són elegibles per a rebre les prestacions en el cas d'Espanya i referit a l'any 1985. Una anàlisi semblant per Catalunya, encara que per l'any 1990, indica que el percentatge d'elegibles⁸⁸ és del 52,8%, de manera que,

⁸⁸ Persones desocupades que pel motiu d'atur i el temps que han treballat a l'anterior ocupació es poden considerar amb dret a la percepció del subsidi. Les persones que diuen que reben prestacions en el moment de l'enquesta equivalen al 33,1% del total de desocupats, però s'ha de considerar que alguns d'aquests han rebut prestacions anteriorment.

malgrat que amb tota probabilitat el percentatge referit a Espanya serà superior el 1990 que el 1985, sembla que aquesta elegibilitat més gran en el cas de Catalunya podria explicar les diferències en el comportament de la taxa de cobertura de les prestacions per desocupació.

**4. ANALISI COMPARADA DE LA REGULACIO
DE LES PRESTACIONS PER ATUR**

La regulació normativa de les prestacions per desocupació, així com el volum de despesa que aquestes suposen, difereix entre els països de l'entorn. L'anàlisi comparada de les quanties i períodes màxims de dret reconeguts pot ser d'utilitat en els moments actuals en els quals es planteja una reforma profunda del mercat laboral espanyol que afecta, entre altres aspectes, a la normativa sobre prestacions per desocupació. Bertola (1990) en una anàlisi comparada dels sistemes de protecció per desocupació en diversos països⁸⁹ arriba a la conclusió de què els elevats nivells de protecció vigents en els països europeus en general pot ser un dels factors explicatius de les divergències entre les taxes d'atur europees i d'Estats Units i la persistència d'elevats nivells d'atur a Europa.

4.1. La regulació normativa a la Comunitat Europea

En el quadre 2.4 es pot observar la normativa vigent en els països de la Comunitat Europea pel que fa a durada màxima i quantia inicial concedida en concepte de prestació per desocupació.

⁸⁹ Una anàlisi semblant és la que han fet Milbourne, Purvis i Scoones (1991) referida als Estats Units i Canadà.

D'aquest quadre es desprén que el sistema vigent a Espanya es troba entre els que reconeixen una quantia més gran de prestacions i per una major durada de la Comunitat. Malgrat això, els països com Dinamarca -amb una quantia inicial del 90%- o Bèlgica -amb durada ilimitada de les prestacions- tenen regulacions encara més àmplies.

Quadre 2.4. Regulació de les prestacions per atur a la CE

	Condicions d'accés al dret a prestació	Durada màxima	Quantia inicial
Bèlgica	78 dies en els 10 mesos anteriors a 624 en els 36 mesos previs (segons l'edat de l'individu)	Indefinida	60%
Dinamarca	36 setmanes en els 3 anys anteriors	30 mesos	90%
França	6 mesos	45 mesos	linial
Alemanya	360 dies en els 3 últims anys	832 dies	63%(a)
Grècia	125 dies en els 14 mesos anteriors	10 mesos	40%-50%
Irlanda	39 setmanes	390 dies	linial
Itàlia	2 anys d'ocupació, dels quals 1 ha d'estar en els 2 anys previs	180 dies	20%
Països Baixos	26 setmanes en els 12 mesos anteriors	5 anys	70%
Portugal	540 dies en els 2 anys anteriors	30 mesos	65%
Espanya	72 mesos	720 dies	70%
Regne Unit	quantia de contribució equivalent a 50 vegades el salari setmanal mínim en els 2 anys anteriors	1 any	fixa
Luxemburg	26 setmanes en els 12 mesos anteriors	365 dies	80%

Nota: normatives vigents elener de 1992, amb l'excepció d'Espanya (incorpora la reforma d'abril de 1992)

(a) percentatge sobre els guanys nets (68% si té fills)

Font: Comission des Communautés Européenes (1992)

Un aspecte important a tenir en compte en el moment d'avaluar els possibles efectes nocius que generen les

prestacions per desocupació és la subjecció o no d'aquestes quantitats rebudes a l'impost sobre la renda. Alemanya, Grècia, Irlanda i Espanya són els únics països de la Comunitat Europea en els que les prestacions per atur no estan subjectes al gravamen impositiu sobre la renda. A la resta -i també a països com els Estats Units i Canadà, entre altres- les quantitats rebudes en concepte d'aquesta prestació tributen com les restants rendes en l'impost sobre la renda. Sens dubte, aquesta exempció de l'impost genera un efecte nociu, ja que incrementa els incentius a continuar sense treball -la renda salarial si que tributa- i rebre les prestacions quan les diferències entre la quantitat en concepte de prestació i el salari esperat de la nova feina són escasses.

Com ja s'ha esmentat, el sistema vigent a Espanya es pot caracteritzar com un sistema de tipus assegurador, front a altres com els del Regne Unit i Irlanda en els quals predominen els principis bàsics de la protecció social. Malgrat això, la regulació normativa dels sistemes de protecció per atur és el suficientment complexa com per impedir una clara distinció entre els diversos sistemes.

Un tret significatiu és que entre els països comunitaris únicament França, Grècia, Portugal i Espanya no reconeixen la

possibilitat de rebre prestacions per desocupació a aquelles persones que han abandonat de forma voluntària el seu lloc de treball⁹⁰. Als països restants es reconeix aquesta possibilitat però existeix un període de carència -interval de temps fins que es comencen a rebre les prestacions- superior a l'existent en cas de separació involuntària.

Segons dades de la *Encuesta sobre las Fuerzas de Trabajo* de la CE, les taxes de cobertura -proporció de desocupats que efectivament reben prestacions- són sensiblement diferents entre els diversos països comunitaris. Espanya es troba, segons aquestes dades, entre els països amb una menor taxa de cobertura⁹¹ (vegeu el gràfic 2.6).

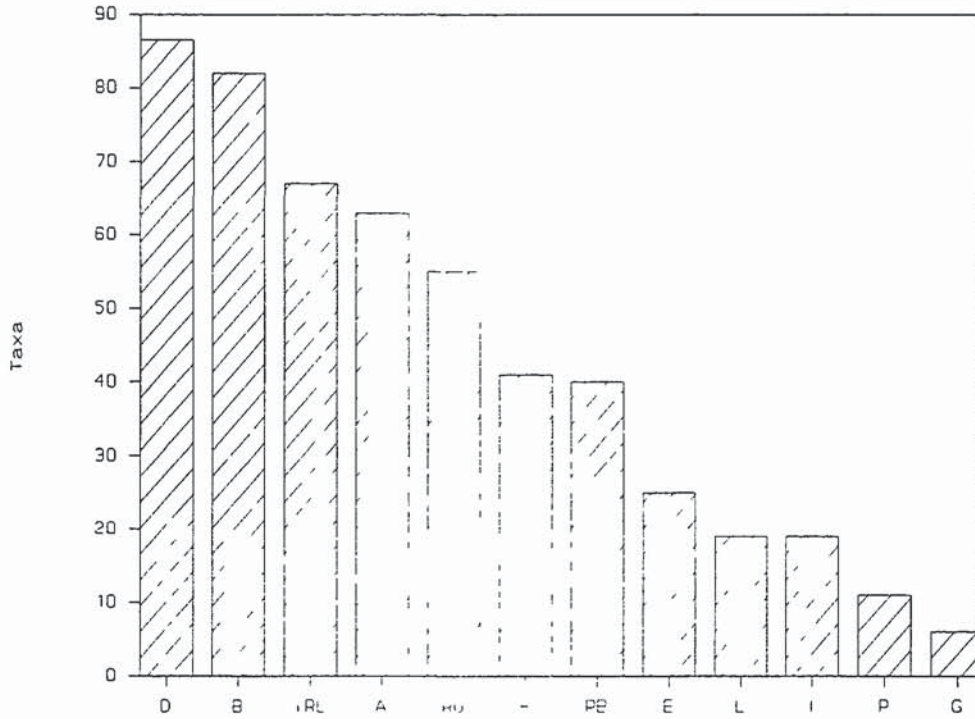
Els països caracteritzats per un sistema de tipus assistencial són aquells que presenten taxes de cobertura superiors, donat que els requisits per accedir al dret a prestació són menys estrictes que a les zones on s'estableixen períodes de cotització previs més llargs per a poder rebre el subsidi d'atur.

⁹⁰ També als Estats Units la regulació de la prestació per atur nega el dret a aquells individus que deixen la feina de forma voluntària.

⁹¹ S'ha de matisar que aquesta taxa de cobertura prové de dades tipus enquesta, mentre les taxes de cobertura utilitzades a l'apartat anterior eren el resultat de dades administratives, molt més adequades per calcular aquestes taxes. Les diferents fonts de dades utilitzades expliquen les divergències entre la taxa de cobertura utilitzada anteriorment i la que ara es presenta.

Gràfic 2.6

TAXA DE COBERTURA 1990

Font: Comission des Communautés Européenes (1992)

Al mateix temps, als països amb un sistema de tipus assegurador -entre els quals es troba Espanya- les persones de més edat estan relativament més protegides que les més joves. El greu problema de l'atur i, especialment, les dificultats de

trobar feina a una certa edat, ha provocat que en els últims anys la protecció dirigida a aquelles persones de més edat s'hagi incrementat de forma sensible, donant lloc a taxes de cobertura molt superiors per les persones d'edat avançada que per les de menor edat. Per altra banda, en aquests mateixos països la taxa de cobertura és menor pels desocupats de llarga durada, degut a la durada limitada de les prestacions per atur.

4.2. La despesa en el programa de prestacions

A més de la regulació normativa dels programes de prestacions per desocupació, un altre aspecte important és analitzar el volum de despesa que el sector públic dedica a aquest capítol de despesa i, el que potser sigui més significatiu, la persistència d'elevats nivells de desocupació a la majoria de països europeus i la necessitat de plantejar mesures que permetin de nou l'accés dels desocupats a la població ocupada, comparar el volum de despesa en aquestes prestacions amb el desemborsament que impliquen els programes d'ocupació actius. En el quadre 2.5 es detalla el percentatge de despesa en programes d'ocupació de caràcter passiu i actiu pels països de la Comunitat Europea.

Quadre 2.5. La despesa en els programes d'ocupació i desocupació
(% sobre el PIB, 1991)

	Assegurança d'atur	Altres programes passius(*)	Programes actius
Bèlgica(a)	1,96	0,75	1,07
Dinamarca	3,48	1,24	1,39
França (a)	1,32	0,56	0,80
Alemanya	1,52	0,01	1,21
Grècia	0,73	-	0,49
Irlanda	2,83	-	1,48
Itàlia(b)	0,40	0,32	0,80
Luxemburg	0,25	0,53	0,29
Països Baixos(a)	2,20	-	1,07
Portugal	0,29	-	0,50
Espanya	2,77	0,07	0,76
Regne Unit	1,35	0,01	0,56

(*) jubilació anticipada per motius relacionats amb el mercat de treball

(a) dades referides a 1990

(b) dades de l'any 1988

Font: MTSS (1992)

Del quadre anterior es desprén l'escassa importància que en relació al PIB tenen les despeses en programes d'ocupació actius -entre els quals s'inclou la formació professional, mesures destinades als joves, subvencions a la creació d'ocupació i mesures en favor dels incapacitats- en relació al pes dels programes passius i, bàsicament, de les despeses en el programa d'assegurança d'atur.

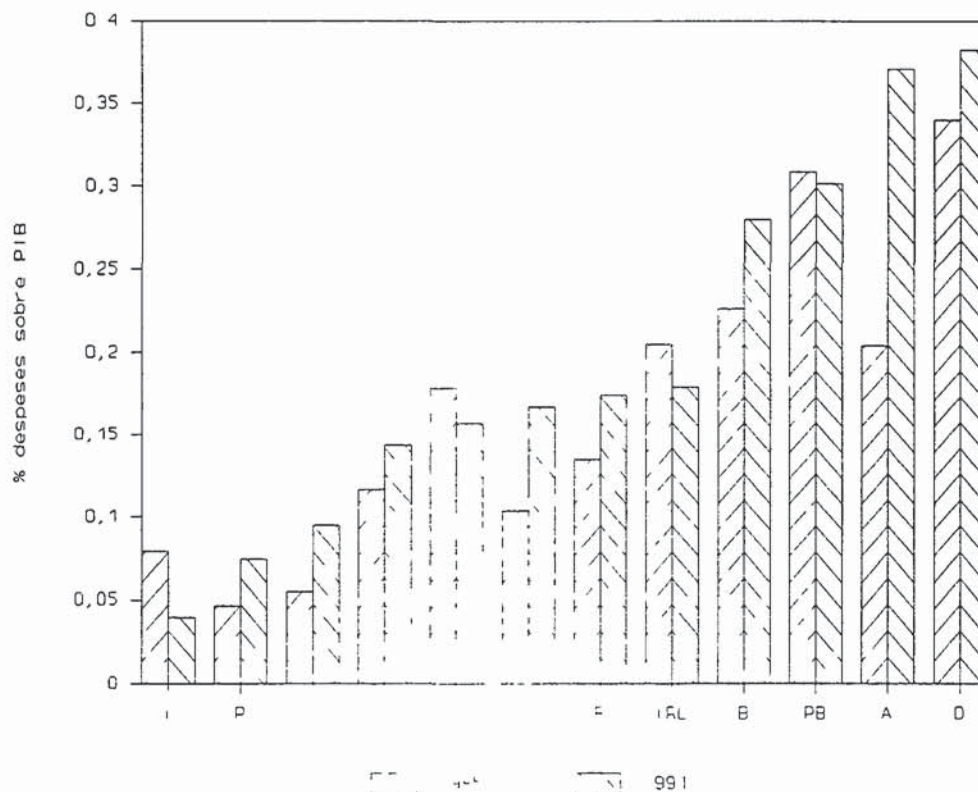
Un punt d'interès és analitzar si es pot parlar d'una relació positiva entre els països amb més volum de persones afectades per la desocupació i aquells que esmercen més recursos

Segons el gràfic 2.7 es pot parlar d'una clara relació positiva entre els països que tenen una taxa d'atur més gran i, que per tant, han d'afrontar l'existència d'un nombre més gran de beneficiaris, i aquells que dediquen un major percentatge del PIB al programa de prestacions per atur. En aquest sentit, disminucions de la taxa d'atur -que es tradueixen en reduccions del volum de població beneficiària del sistema de prestacions- conduirien a un menor percentatge de despesa en aquest programa en relació al PIB. Aquest càlcul en el cas de l'economia espanyola indica que una disminució d'un punt en la taxa d'atur -mantenint el mateix percentatge de cobertura i la mateixa quantia per càpita de la prestació- conduiria a que la despesa en el programa d'assegurança de desocupació passi d'un 2,77% del PIB l'any 1991 a un 2,56, és a dir, una reducció de 0,21 punts percentuals.

El càlcul del volum de recursos en percentatge del PIB que es destina a prestacions per desocupació per cada punt percentual de taxa d'atur (vegeu gràfic 2.8) permet obtenir una valoració homogènia del pes que suposen aquestes despeses una vegada descomptat l'efecte dels diferencials entre les taxes d'atur dels diversos països. Els Països Baixos, Alemanya i Dinamarca són els països comunitaris que destinen un major percentatge del PIB a despeses en concepte de prestacions per atur.

Gràfic 2.8

DESPESES UNITÀRIAS(*) PER ATUR

(*) Despeses sobre el PIB per cada punt de taxa d'atur
Nota: Portugal i Dinamarca es refereixen a 1986 i Bèlgica, França i els Països Baixos a 1990. En el cas d'Itàlia la darrera dada de què es disposa fa referència a 1988.

Font: MTSS (1992).

Espanya es troba en un nivell mig i destaca -tot i que no és l'únic país on succeeix- l'augment que es posa de manifest entre 1985 i 1991. En aquest sentit -i com s'assenyala en

l'informe sobre l'ocupació de la CE de 1992-, els dos països el sistema de prestacions dels quals pot ser caracteritzat com d'assistència social, és a dir, Regne Unit i Irlanda, són els que, malgrat el repunt de la desocupació el 1991, han reduït⁹² el percentatge de despeses dedicat a aquest concepte i es caracteritzen per establir unes prestacions de quantia fixa. L'objectiu d'aquests en els anys d'augment de l'atur ha estat el manteniment del nivell real de la prestació i no el seu valor relatiu enfront dels salaris mitjos. En canvi, en els països caracteritzats per una quantia de prestació proporcional al salari rebut anteriorment, el nivell de prestacions ha mantingut el seu nivell relatiu enfront dels salaris.

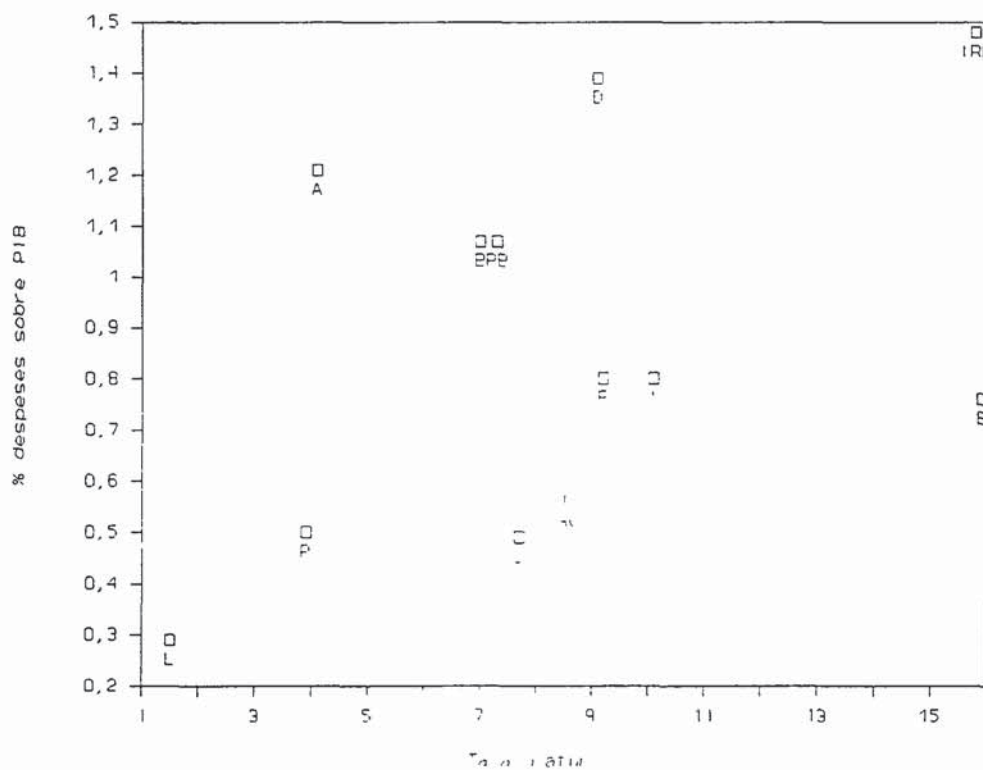
Com ja s'ha assenyalat en paràgrafs anteriors, la importància que els programes d'ocupació activa representen en la majoria de països comunitaris és molt inferior al pes de les despeses dedicades als programes passius. *A priori* es pot pensar que aquells països amb una taxa d'atur més gran dedicaran més esforços per intentar pal·liar la pèrdua de renda a la qual s'enfronten els individus desocupats i, per tant, el volum de despeses destinades a mesures actives serà, en termes relatius,

⁹² També Itàlia presenta una disminució de la despesa unitària en desocupació, però cal recordar que les últimes dades disponibles per aquest país fan referència a 1988, moment en el qual encara no es posa de manifest l'augment de l'atur com a conseqüència de l'inici de la crisi econòmica.

inferior. En el gràfic 2.9 es pot observar la posició dels diversos països comunitaris pel que fa a la relació entre taxa d'atur i percentatge de despeses respecte al PIB dedicades a polítiques d'ocupació actives.

Gràfic 2.9

TAXA D'ATUR PROGRAMES ACTIUS

Font: MTSS (1992)

Del gràfic es dedueix que, malgrat el que s'ha assenyalat abans, aquells països amb taxes d'atur més elevades són també els que més recursos esmercen a polítiques d'ocupació actives -no és aquest el cas d'Espanya- i no solament a cobrir les prestacions per desocupació. Mesures actives com la formació professional, les ajudes als joves, les subvencions a la creació d'ocupació i l'augment del nombre de llocs de treball destinats als incapacitats tenen més rellevància en moments en els quals els increments de la desocupació i l'agudització d'aquesta situació per a determinats col·lectius es fan especialment patents.

ANNEX 2.1. BENEFICIARIS DE PRESTACIONS PER DESOCUPACIO
ESPANYA I CATALUNYA

Quadre A.2.1. Beneficiaris de prestacions per desocupació. Espanya

	Desocupació total	Desocupació parcial	Nivell contributiu	Nivell assistencial	Taxes de cobertura bruta	Taxes de cobertura neta
1982	523962	44844	568806	105977	33,64	46,72
1983	466452	52972	519424	114113	26,30	38,79
1984	501033	56901	557934	344735	26,40	39,41
1985	537251	48012	585263	502305	32,37	48,42
1986	504296	22742	527038	595885	31,47	47,32
1987	425395	14023	439418	673578	28,97	43,95
1988	410295	11740	422035	694318	28,77	42,77
1989	419864	7055	426919	745970	34,08	49,23
1990	498590	5047	503637	803216	42,86	58,96
1991	613148	3011	616159	811831	51,93	69,02
1992	728342	2538	730880	901951	63,23	80,35

Font: MTSS

Quadre A.2.2. Beneficiaris de prestacions per desocupació. Catalunya

	Desocupació total	Desocupació parcial	Nivell contributiu	Nivell assistencial	Taxes de cobertura bruta	Taxes de cobertura neta
1982	119840	7922	127762	10544	39,57	50,21
1983	94327	14298	108625	16874	27,50	37,49
1984	95368	15671	111039	19846	25,80	36,27
1985	94278	9175	103453	45762	31,05	43,13
1986	90457	3031	93488	57856	32,18	42,80
1987	75559	2240	77799	66295	31,60	40,35
1988	75593	3735	79328	58670	34,06	42,83
1989	80803	3338	84141	61845	44,33	53,68
1990	97642	2805	100447	66276	60,64	68,73
1991	125114	539	125653	72637	73,50	81,30
1992	147235	579	147814	84320	89,75	96,94

Font: MTSS

**CAPITOL III.- ANALISI DE LA DURADA DE L'ATUR I
LES TRANSICIONS EN LA DESOCUPACIO**

1. INTRODUCCIO

Una vegada analitzada la literatura teòrica i empírica existent sobre el tema dels possibles efectes adversos del subsidi d'atur, i quina és la situació normativa existent a Espanya sobre la regulació d'aquest tipus de prestacions, sembla interessant plantejar-se si els mateixos resultats que s'han obtingut en altres àrees geogràfiques són vàlids també pel cas concret de l'economia espanyola i catalana.

Tanmateix, abans de passar al plantejament del model i els problemes i resultats als quals s'arriba, sembla oportú analitzar detingudament la situació del col·lectiu de desocupats segons la durada del període d'atur en diferents moments del temps.

L'*Encuesta de Población Activa* -font informativa bàsica d'aquest estudi- va dirigida a la població que resideix en habitatges familiars i el període de referència de l'enquesta és el trimestre. Les pròpies característiques del mètode de recollida de la informació i el període temporal de referència són aspectes importants que s'han de tenir en compte a l'hora d'analitzar els resultats que es vagin obtenint de l'explotació estadística d'aquesta enquesta.

Cada període de l'enquesta -cada trimestre- la mostra d'habitatges es renova en una sisena part, de manera que la mostra global es divideix en sis grans grups o torns de rotació. Així, un habitatge és entrevistat durant sis trimestres consecutius. Com ha assenyalat Bailar (1975) el procés de rotació dels habitatges entrevistats pot provocar un biaix no negligible quan s'analitzen mostres temporals, ja que l'estructura de la població representada a cada grup de rotació no és plenament coincident.

A més del disseny de la pròpia enquesta s'ha, també, de tenir en compte la definició d'individu desocupat que s'utilitza en aquesta enquesta. Segons l'*Encuesta de Población Activa* es consideren desocupades aquelles persones de 16 o més anys que durant la setmana de referència hagin estat:

-sense feina, és a dir, que no hagin tingut una ocupació per compte aliena o per compte pròpia durant la setmana de referència;

-a la recerca de treball, és a dir, que hagin pres mesures concretes per buscar una feina per compte pròpia o hagin dut a terme gestions per establir-se pel seu compte durant el mes precedent i

-disponibles per treballar, és a dir, en condicions de començar a fer-ho en un termini de dues setmanes a partir de la data d'entrevista.

Aquest aspecte és important ja que delimita la mostra d'individus que s'utilitzaran per l'estudi. L'opció del present treball ha estat, doncs, partir de la pròpia classificació utilitzada per l'Instituto Nacional de Estadística⁹³.

Un dels aspectes d'interès en l'estudi del mercat laboral seria analitzar els fluxos que es produeixen entre els diferents estats laborals: atur, ocupació i fora de la població activa. Tanmateix, la no disponibilitat d'algun registre⁹⁴ que permeti obtenir una mostra comuna per a diferents trimestres i, així, analitzar la situació laboral d'un individu durant aquest temps fa inviable aquesta opció⁹⁵. Per això, en aquest capítol es pretén, a través d'una anàlisi detallada de la durada dels períodes de desocupació, establir algunes línies pel que fa la possible estimació dels fluxos d'entrada que es produeixen a l'atur. Això permetrà obtenir una primera valoració de la

⁹³ I que, a més, coincideix amb l'establerta per l'Organización Internacional del Trabajo.

⁹⁴ Independentment de la identificació de l'individu amb la finalitat de protegir el secret estadístic.

⁹⁵ Cal esmentar en aquest punt l'inici d'aquesta estimació duta a terme pel propi INE que, malgrat tot, no ha tingut continuïtat.

importància que puguin tenir els possibles increments de la durada de l'atur -derivats de l'existència d'un determinat volum de prestacions per atur- sobre la taxa d'atur⁹⁶.

⁹⁶ *A priori*, es pot esperar que l'existència d'aquestes prestacions condueixi a una durada de la desocupació superior però, com ja s'ha esmentat abans, això no s'ha de traduir, necessàriament, en una taxa d'atur superior.